...ОВЕТ ГҮРЭНЭЙ ЗАСАГ ТҮРЫН ДЭЭДЭ ЗУРГААНДА

БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

39-дэхи жэлээ гарана

БУРЯТ ҮНЭН

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 29 (9783) | 1962 оной февралиин 3, суббото | Сэн 2 мүнгэн

...2 ОНОЙ ...тын 18-да ...й ВЕРХОВНО ...ЭЙ ҺУНГАЛТА

АРАДАЙ ЭРХИМЭЙ ЭРХИМ ТҮЛӨӨЛЭГШЭД ДЭБЖҮҮЛЭГДЭНЭ

◆ ◆ ◆

...Р-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадууд дэбжүүлэгдэжэ эхилбэ

...гай ажалшадай һунгуулиин урда тээхи суглаанууд

...ин кампани шэнэ, ...атадаа оробо — ...Верховно Соведэй ...та кандидадуудые ...эхилбэ. Манай Эхэ ...слэл Москва гүрэ... ...дээдэ органуудай ...өөһэдынгөө канди... ...түрүүлэн нэрлэһэн ...отойл гайхамшагта ...э жэлэй һунгуулиин ...нгэргэгдэнэ. Пар... ...гэ XXII съезд совет ...коммунизм тээшэ ...аргые хүсэ ехэтэй ...шэнгеэр гэрэлтүү... ...йнгоо гүрэнэй заса... ...органой депутадта ...удые дэбжүүлхэдээ ...хан ереэдүй тээшэ ...аар арад түмэнэй ...эн ябаһан Комму... ...партиие тойрон ...агсаһанаа ажалшад ...н элирхэйлэн ха...

...молот» гэжэ ме... ...ска заводой булад, ...рэй цех һайндэрэй... ...глэгдэнхэй. «Совет ...үнөөнэй үетэн ком... ...ажаһууха!» гэһэн ...лаан бүд дээрэ бэ... ...х соо предприятиин ...ран хүдэлмэришэд ...СССР-эй Верховно ...депутадта кандида... ...бжүүлгэдэ зорюу... ...углаае профсоюзай ...комитедэй түрүү... ...А. Киселев нээбэ. ...атна цехын «250» ...тер Л. Я. Садиков... ...үгэбэ. ...вагай һунгуулиин ...а округһоо Союзай ...депутадта кандида... ...сэхэ ленинец Ники... ...ич Хрущевые заво... ...эришэдэй, инженер... ...скэ хүдэлмэрилэг... ...а хаагшадай зүгһөө ...дурадхал оруул... ...э нүхэр Садиков хэ...

...адиковой энэ дурад... ...арагшад альга та... ...таа. Нэгэдэхи мар... ...ехын булад хайлуу... ...М. Емельянов, кали... ...ехын хүдэлмэришэн ...екрасова, хоёрдохи ...э цехын начальни... ...о И. В. Матвеенко, ...й комитедэй секре... ...И. Степанов, партко... ...тарь И. Д. Новиков ...э дурадхалыень ха... ...эмжэбэ. ...иин Калининска ок... ...юзай Соведэй депу... ...дидадаар КПСС-эй ...Нэгэдэхи секретарь, ...Министрнүүдэй Сове... ...лэгшэ Никита Серге... ...щевые дэбжүүлхэ ...ние суглаан нэгэн ...талаа.

...ортировочная гэ... ...нис ажалай локомо... ...погой, «Манометр» ...коллективүүд нүхэр ...щевые эндэ баһа дэб... ...уманска һунгуулиин ...«Гипроуглемаш» гэ... ...энэй машина бүтээ... ...нэй проектно-конст... ...турашалгын инсти... ...ллектив, Краснопрес... ...нгуулиин округһоо — ...Пресня» гэдэг шуд... ...машинануудай заво... ...ектив болон «Трех... ...мануфактура» комби... ...кстильщигүүд, һун... ...Ломоносовско округ... ...рэнэй хоёрдохи под... ...а заводой коллек... ...гуулиин Октябрьска ...— «Красный проле... ...аводой станогуудые ...нүхэр Н. С. Хруще... ...лэ депутадта канди... ...бжүүлээ. ...ис ажалай предприя... ...зэргын түлөө тэмсэ... ...овско почтамтын кол... ...олон хүнэй хабаадал... ...лаан болоо. Нэгэдэхи ...алаанай начальник, ...түрүүшүүлэй нэгэн ...нькова түрүүлэн суг... ...гэ хэлэбэ.

— СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ, КПСС-эй ЦК-гэй Президиумэй гэшүүн Леонид Ильич Брежневые дэбжүүлхые дурадханаб, — гэжэ нүхэр Панькова мэдүүлээ.

Нүхэр Паньковагай дурадхал халуунаар дэмжэгдээ. Электромеханическа цехын ахалагша инженер Ю. С. Красавин, ажалай, салин хүлһэнэй таһагай начальник З. Ф. Коптелова, 4-дэхи цехын оператор Т. Ф. Логунова энэ түрүү ажалшанай дурадхалые нэгэн дуугаар дэмжэһэн байна.

Һунгуулиин **Бауманска** округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадта кандидадаар **Леонид Ильич Брежневые** дэбжүүлхэ шиидхэбэри суглаанда абтаба.

Московско инженерно-физическэ институдай багшанарай, һурагшанарай, хүдэлмэришэдэй суглаанһаа СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар Л. И. Брежневые дэбжүүлхэ дурадхал оруулагдаа.

СССР-эй Наукануудай академиин заседанинуудай зал соо совет эрдэмтэд, наукын элдэб һалбаринуудай түлөөлэгшэд сугларба.

Академик А. В. Топчиев энэ суглаанда үгэ хэлэбэ. СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар СССР-эй Наукануудай академиин президент академик Мстислав Всеволодович Келдышые дэбжүүлхэ дурадхал оруулаа.

Москва городой һунгуулиин **Ломоносовско** округһоо СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар СССР-эй Наукануудай академиин президент академик **Мстислав Всеволодович Келдышые** дэбжүүлхэ шиидхэбэри эрдэмтэдэй суглаан батална.

Москвагай эгээ үнинэй предприятинуудай нэгэн болохо Дзержинскиин нэрэмжэтэ «Трехгорная мануфактура» комбинадай текстильщигүүд Ленинэй нэрэмжэтэ театр соо сугларба. СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлхэ өөһэдынгөө хүндэтэ эрхые бэелүүлхэеэ тэдэнэр ерэһэн байна.

Ендэр дээрэ утаһа ээрэгшэ З. Былдина гараба. СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар комбинадай утаһа ээрэгшэ Дарья Павловна Смирновае дэбжүүлхэ дурадхал тэрэ оруулба. Нүхэр Смирнова коммунис ажалай ударнигай нэрэ зэргэдэ хүртэһэн, үйлэдбэридэ түрүү аргануудые нэбтэрүүлхын түлөө эдэбхитэйгээр тэмсэдэг юм. 25 жэлэй туршада хүдэлхэдөө олон эрхим ээрэгшэдые тэрэ һургажа гаргаһан байна.

Союзай Соведтэ һунгаха һунгуулиин **Краснопресненскэ** округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадта кандидадаар **Дарья Павловна Смирновае** дэбжүүлхэ шиидхэбэри «Трехгорная мануфактура» комбинадайхид нэгэн дуугаар баталан абаа.

СССР-эй Верховно Соведэй депутадуудта кандидадуудые дэбжүүлхэ суглаан «Новатор» гэжэ барилгашадай Соёл культурын ордондо зарлагдаба. Нэгэдэхи «Мосстрой» трестын хэдэн зуугаад хабсаргагшад, бетонщигууд сугларһан байна. Коммунис ажалай бригадын хүтэлбэрилэгшэ В. А. Затворницкий үгэ хэлээ.

— Һунгуулиин Октябрьска округһоо СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар түрүү хабсаргагша Герман Иннокентьевич Ламочкиниие, коммунис ажалай бригадын хүтэлбэрилэгшые, барилгада олон һайшаалтай үүсхэлнүүдые гаргадаг энэ хүниие дэбжүүлхые дурадханаб,— гэжэ тэрэ мэдүүлбэ.

Һунгуулиин **Октябрьска** округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадта кандидадаар **Герман Иннокентьевич Ламочкиниие** дэбжүүлхэ шиидхэбэри Москвагай барилгашад абаба.

СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадуудые дэбжүүлхэ суглаан «Москабель» заводой нэгэ цех соо болоо. Шабын түмэр хэдэг коммунис ажалай нэрэ зэргэтэй цехын мастер П. Сотниковагай дурадхалаар һунгуулиин **Московско городской** округһоо Национальностьнуудай Соведэй депутадта кандидадаар КПСС-эй ЦК-гэй Президиумэй гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гэй дэргэдэхи партийна хиналтын комитедэй түрүүлэгшэ **Николай Михайлович Швернигые** суглаанда хабаадагшад дэбжүүлбэ.

Станогуудые бүтээдэг Серго Орджоникидзын нэрэмжэтэ ниислэлэй заводой ниитын суглаан Н. М. Швернигые СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй депутадта кандидадаар дэбжүүлхэ дурадхал мүн лэ оруулһан байна.

Мүнөөдэр ниислэлдэ болоһ... ажалшадай суглаанууд дээрэ һунгуулиин урда тээхи окружной суглаануудта хабаадалсаха түлөөлэгшэд һунгагдаба.

Ивановска область

СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадуудые дэбжүүлхэ асуудалаар Ивановска меланжева комбинадай коллективэй суглаан болоо. Тэндэ мянга гаран текстильщигүүд хабаадаа.

Инженер Т. Д. Шмелевада үгэ үгтэбэ. Городской һунгуулиин Ивановска округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадта кандидадаар КПСС-эй ЦК-гэй Нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр Никита Сергеевич Хрущевые дэбжүүлхэ дурадхал тэрэ оруулба.

Энэ дурадхалынь нэрьемэ альга ташалгаар угтагдаа.

Нэхэдэг үйлэдбэриин начальник инженер В. Н. Соколов ендэр дээрэ гараба. Тэрэ иигэжэ мэдүүлээ:

— РСФСР-эй һунгуулиин Ивановска округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй депутадта кандидадаар КПСС-эй ЦК-гэй Президиумэй гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо А. М. Косыгиниие манай предприятиин коллективэй зүгһөө дэбжүүлхые дурадханаб.

Нүхэд Н. С. Хрущев, А. М. Косыгин гэгшэдэй кандидатурануудые коммунис ажалай бригадын гэшүүн, утаһа ээрэгшэ Н. С. Маякова, бэлэн болоһон бүдые хинан шалгадаг С. А. Борисова болон бусад дэмжэһэн байна.

Городской һунгуулиин **Ивановска** округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадта кандидадаар **Никита Сергеевич Хрущевые**, һунгуулиин **Ивановска** округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй депутадта кандидадаар **Алексей Михайлович Косыгиниие** дэбжүүлхэ шиидхэбэри нэгэн дуугаар абтаа.

Һунгуулиин **Шуйска** округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадта кандидадаар үнеэдые машинын хүсөөр һаадаг мэдээжэ мастер, Социалис Ажалай Герой **Зинаида Ивановна Заботинае** «Шуйский» совхозой хүдэлмэришэдэй, мэргэжэлтэдэй суглаан дэбжүүлбэ.

***

«Солидарность» гэжэ Савинска фабрикын хүдэлмэришэдэй, инженернүүдэй, техникүүдэй, алба хаагшадай ниитын суглаан мүнөөдэр болобо. Һунгуулиин **Тейковско** округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадта кандидадаар түрүү юумэ үүсхэдэгээрээ мэдээжэ болоһон, Социалис Ажалай Герой, өөһэдынгөө фабрикын утаһа нэхэгшэ **Юлия Михайловна Вечерова** гэгшые тэдэнэр дэбжүүлээ.

Оренбургын область

Оренбургын паровоз заһабарилгын заводой хабсаралгын цехын ехэ байра соо заводой хүдэлмэришэдэй суглаан болобо. СССР-эй Верховно Соведэй депутадта өөһэдынгөө кандидадуудые дэбжүүлхээ хоёр мянга гаран х... тэндэ сугларaa.

Инструментальна цехын на...ник Б. П. Сиднев үгэ абаба.

— СССР-эй Верховно Соведэй депутадта өөһэдынгөө кандидадуудые Оренбургдаа, областьдоо түрүүлэн манай заводой коллектив дэбжүүлхэ ехэ золтой байба. Депутадай кандидадта КПСС-эй ЦК-гэй Нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Никита Сергеевич Хрущевые хүдэлмэришэдэй, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй, алба хаагшадай зүгһөө дэбжүүлхэ дурадхал оруулнаб,— гэжэ нүхэр Сиднев хэлэбэ.

Хабсаралгын цехын слесарь В. В. Чиков удаалуулан үгэ абаа. Верховно Соведэй депутадта кандидадаар КПСС-эй ЦК-гэй Президиумэй гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гэй РСФСР-тэхи бюрогой Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо Геннадий Иванович Вороновые дэбжүүлхэ дурадхал тэрэ оруулба.

Городской һунгуулиин **Оренбургын** округһоо СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадуудаар **Никита Сергеевич Хрущевые, Геннадий Иванович Вороновые** дэбжүүлхэ шиидхэбэри ниитын суглаан баталан абаа.

Н. С. Хрущевой, Г. И. Вороновой кандидатурануудые Оренбургын хүдөө ажахын институдай багшанарай, һурагшанарай суглаан мүн лэ дэбжүүлбэ.

Һунгуулиин **Сорочинско** округһоо депутадта кандидадаар Переволоцко районой «Россия» колхозой гэшүүд һаалишан **Матрена Степановна Болдинае** дэбжүүлһэн байна. Энэ һаалишан үнеэдые машинын хүсөөр һааха арга һайнаар шудалһан байха юм. Сорочинско районой Войковой нэрэмжэтэ совхозой ажалшад машинын хүсөөр үнеэдые һааха энэ мэдээжэ мастерые мүн лэ дэбжүүлээ.

Ленинградай область

СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадуудые дэбжүүлгэ Ленинградай предприяти, эмхи зургаануудта февралиин 1-дэ эхилбэ.

Кировэй нэрэмжэтэ заводой хэдэ мянгаад ажалшад механическа 10-дахи цехтэ зарлагдаһан һунгуулиин урда тээхи суглаанда ерэбэ. Тус заводто үни удаанай хүдэлжэ байгшад, хүдэлмэришэдэй залуу үеын түлөөлэгшэд, мүнөө үе сагай машинануудые бүтээн гаргагшад тэндэ хабаадаба.

Слесарь-хабсаргагша, коммунис ажалай ударник К. В. Говорушин предприятиин коллективэй нэрэһээ үгэ хэлээ. Ленинград городой Кировскэ һунгуулиин округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадта кандидадаар КПСС-эй ЦК-гэй Президиумэй гэшүүн, партиин ЦК-гэй секретарь нүхэр Фрол Романович Козловые дэбжүүлхэ дурадхал тэрэ оруулаа.

Нүхэр Говорушинай дурадхалые суглаанда хабаадагшад нэрьемэ альга ташалгаар нэгэн дуугаар һайшаагаа.

СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадта кандидадаар Ф. Р. Козловые дэбжүүлхэ дурадхалые мүлигшэ Е. И. Лебедев, инженер-конструктор Г. В. Кудрявцев, главна металлургиин таһагай партийна организациин секретарь Г. В. Кувалдина, коммунис ажалай ударник, фрезеровщик В. В. Кузьмин, заводой парткомой секретарь В. А. Бойков гэгшэд халуунаар һайшааһан байна.

Һунгуулиин **Кировскэ** округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадта кандидадаар **Фрол Романович Козловые** дэбжүүлхэ шиидхэбэри суглаан нэгэн дуугаар баталаа.

Һунгуулиин **Невскэ** округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадта кандидадуудаар КПСС-эй ЦК-гэй Нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ **Никита Сергеевич Хрущевые,** «Большевик» заводой прокатна цехын ахалагша вальцовщик, коммунис ажалай бригадын хүтэлбэрилэгшэ, Социалис Ажалай Герой **Александр Николаевич Мясниковые** дэбжүүлхэ дурадхал «Большевик» заводой коллектив оруулаа.

СССР-эй Наукануудай академиин И. П. Павловай нэрэмжэтэ физиологиин институдай хүдэлмэрилэгшэдэй ниитын суглаан мүнөөдэр болобо. Һунгуулиин **Василеостровско** округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадта кандидадаар КПСС-эй ЦК-гэй Нэгэдэхи Секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ **Никита Сергеевич Хрущевые,** советскэ элитэ ехэ эрдэмтэн-физиолог академик **Владимир Николаевич Черниговский** гэгшые тэрэ суглаанда хабаадагшад дэбжүүлээ.

Украинын ССР

«Ленинская кузница» гэдэг Киевскэ заводой нэгэ цех улаан тугуудаар, лозунг, транспарантнуудаар гоёогдонхой байба. Суднануудые бүтээн гаргадаг хэдэн зуугаад хүнүүд һунгуулиин урда тээхи суглаанда ерэбэ.

Механическа цехын коммунис ажалай бригадын хүтэлбэрилэгшэ П. С. Семенидо үгэ абажа, СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар КПСС-эй ЦК-гэй Президиумэй гэшүүн, Украинын КП-гэй ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь Николай Викторович Подгорные дэбжүүлбэ.

СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар Н. В. Подгорные дэбжүүлхэ дурадхалые шудхалгын цехын хүдэлмэришэн Т. Г. Верцюк, кузнечнэ цехын балтын машинист М. М. Сидоренко, таһагай начальник И. М. Иващенко, заводой партийна комитедэй секретарь М. Ф. Насаров гэгшэд халуунаар дэмжээ.

Һунгуулиин **Киевско-Ленинскэ** округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадта кандидадаар **Николай Викторович Подгорные** дэбжүүлхэ шиидхэбэри нэгэн дуугаар суглаан баталба.

Январьска восстаниин нэрэмжэтэ вагон заһабарилгын Киевскэ заводой хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд, алба хаагшад, Украинын ниислэлэй уран зохёолшодой суглаан Союзай Соведтэ нүхэр Н. В. Подгорные дэбжүүлээ.

В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ «Арсенал» гэжэ Киевскэ заводой хүдэлмэришэдэй, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй, алба хаагшадай һунгуулиин урда тээхи суглаан болобо. СССР-эй Верховно Соведэй депутадта түрүүшынгээ кандидадаар КПСС-эй ЦК-гэй Нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ **Никита Сергеевич Хрущевые** дэбжүүлһэн байна.

Һунгуулиин **Киевско-Московско** округһоо СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар Социалис Ажалай Герой, коммунис ажалай бригадын хүтэлбэрилэгшэ **Меланья Григорьевна Павленкые** «Арсенал» заводойхид дэбжүүлээ.

Луганска областиин «Суходольская» № 1 шахтада, Краснодондо һунгуулиин урда тээхи суглаан зарлагдаба. Һунгуулиин **Краснодонско** округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадта кандидадуудаар **Никита Сергеевич Хрущевые,** комплексно бригадын хүтэлбэрилэгшэ, Социалис Ажалай Герой **Николай Яковлевич Мамайе** горнягууд дэбжүүлһэн байна.

Арменийн ССР

СССР-эй Верховно Соведэй депутадуудта кандидадуудые дэбжүүлгэ Арменидэ эхилээ. Ереванай кабельна заводой коллективэй үргэн ехэ суглаан дээрэ волочильна цехын начальник Г. С. Саркисян үгэ хэлээд, Национальностьнуудай Соведтэ һунгаха Ереванай-Ленинскэ һунгуулиин округһоо СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар КПСС-эй ЦК-гэй Президиумэй гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо Анастас Иванович Микояниие дэбжүүлхэ гэһэн дурадхал оруулһан байна.

Суглаан дээрэ обмотчица З. М. Атоян, электрик Г. А. Ованесян, ОТК-гэй шалгагша Э. Г. Хачатрян болон бусад үгэ хэлээ. Тэдэнэр А. И. Микоянай кандидатурые халуунаар дэмжээ.

Национальностьнуудай Соведтэ һунгаха **Ереванай-Ленинскэ** һунгуулиин округһоо СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар **Анастас Иванович Микояниие** дэбжүүлхэ гэжэ Ереванай кабельщигуудай хамтын суглаан нэгэн дуугаар тогтообо.

Синтетическэ каучук бүтээдэг Ереванай заводой коллективэй суглаан дээрэ СССР-эй Верховно Соведэй депутадуудта кандидадууд дэбжүүлэгдээ.

СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй депутадта кандидадаар аппарадчигуудай цехын бригадир Сурен Мартиросович Петросяниие дэбжүүлхэ гэжэ коммунис ажалай энэ цехын начальник З. Аракелян дурадхаба.

Петросянай кандидатурые аппаратчик В. Авалян, аппарадчигуудай бригадир С. Амирханян, техническэ таһагай ахалагша инженер А. Югова болон бусад дэмжээ.

Ереванай-Спандарянска һунгуулиин округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй депутадта кандидадаар **Сурен Мартиросович Петросяниие** дэбжүүлхэ гэһэн тогтоол суглаанда хабаадагшад нэгэн дуугаар баталан абаа.

Саратовска область

СССР-эй Верховно Соведэй депутадуудта кандидадуудые дэбжүүлһэн суглаан техническэ шэл бүтээдэг заводто болобо.

Предприятиингаа коллективэй үмэнэһөө СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар Никита Сергеевич Хрущевые дэбжүүлхэ гэһэн дурадхал сонхын шэл бүтээдэг цехын шэл шанагша А. Б. Шинаев сугларагшадай нэрьемэ альга ташалган доро оруулба.

Витринын шэл мүлин һайжаруулдаг цехын мастер А. И. Борзов Ленинскэ һунгуулиин округһоо СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар КПСС-эй ЦК-гэй Президиумэй гэшүүн, партиин ЦК-гэй секретарь Михаил Андреевич Сусловые дэбжүүлхэ гэһэн дурадхал оруулаа.

Энэ дурадхалыень автомобилиин шэл отолдог хүдэлмэришэн Т. Мишина, шэл мүлидэг мастер А. П. Панин гэгшэд халуунаар дэмжээ.

Ленинскэ һунгуулиин округһоо СССР-эй Верховно Соведэй депутадуудта кандидадуудаар **Никита Сергеевич Хрущевые, Михаил Андреевич Сусловые** дэбжүүлхэ гэжэ энэ суглаан нэгэн һаналаар тогтооһон байна.

Петрозаводск

Онежскэ тракторна заводой заһабарилгын - механическа цехтэ хоёр мянга гаран хүдэлмэришэд болон алба хаагшад сугларaa. Тэдэнэр Совет гүрэнэй эгээл дээдэ түрэ засагта өөһэдынгөө түлөөлэгшэдые дэбжүүлхын тула эндэ ерэһэн байба.

Онежскэ тракторна заводой штамповщик В. М. Варухин үгэ абана. Тэрэ хадаа СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадта кандидадаар КПСС-эй ЦК-гэй Нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Никита Сергеевич Хрущевые дэбжүүлхэ гэһэн дурадхал оруулба.

Инструментальна цехын начальник С. И. Кохонен үгэ хэлэбэ. Онегэдэ түрэһэн, расточнигоор хүдэлдэг партийнабэшэ Михаил Иванович Титовые СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлхэ гэһэн дурадхал үгэ хэлэгшэ оруулаа.

Механическа цехын наладчик А. О. Носков Онежскэ һунгуулиин округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй депутадта кандидадаар КПСС-эй ЦК-гэй Президиумэй гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гэй секретарь Отто Вильгельмович Куусинениие дэбжүүлхэ гэһэн дурадхал оруулаа.

Онегынхид дэбжүүлэгдэһэн эдэ хүнүүдые тон ехээр һайшаан дэмжээ. Суглаанда хабаадагшад **Петрозаводско** һунгуулиин округһоо Союзай Соведэй депутадта кандидадаар **Никита Сергеевич Хрущевые, Онежскэ** һунгуулиин округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй депутадта кандидадаар **Отто Вильгельмович Куусинениие, Петрозаводско** һунгуулиин округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадта кандидадаар **Михаил Иванович Титовые** дэбжүүлхэ гэһэн тогтоол баталан абаа.

Калининска область

—Конституциин ёһоор үгтэһэн эрхээ би тон ехэ баяртайгаар бэелүүлнэб, тиимэһээ СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадта кандидадаар эб найрамдалай болон арадуудай зол жаргалай түлөө эсэшэ сусашагүйгөөр тэмсэдэг Никита Сергеевич Хрущевые дурадханаб.

Ажалай Улаан тугай ордентो, пумаажан бүд нэхэдэг Вышневолоцко комбинадай цехын мастер В. Н. Егоров мүн лэ иимэ дурадхал оруулба.

Һүүлээрнь коммунис ажалай бригадые даагша А. М. Соколова трибунада гарана. Тэрэ хадаа Егоровой оруулһан дурадхалые дэмжээд, ээрэлгын үйлэдбэриин коллективэй үмэнэһөө СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадта кандидадаар Социалис Ажалай Герой Валентина Ивановна Гагановае дэбжүүлһэн байна.

Вышневолоцко һунгуулиин округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депудадуудта кандидадуудаар **Никита Сергеевич Хрущевые, Валентина Ивановна Гагановае** дэбжүүлхэ гэһэн тогтоол суглаанда хабаадагшад нэгэн һаналаар баталан абаа.

КПСС-эй ЦК-гэй Пленумые угтуулан

ХҮГЖЭЛТЫН ЗАМ ДЭЭРЭ

Мухаршэбэрэй „Забайкалец" колхозой холын хараата түсэб

Орон дотороо коммунизм байгуулха КПСС-эй Программатай танилсажа байхадаа Мухаршэбэрэй «Забайкалец» колхозой гэшүүд ехэ зорилгонуудые урдаа табинхай.

Тээсгэн эндэ КПСС-эй райкомой пленум боложо, тус колхозой 10 жэлдэ хараалһан хэмжээ-ябуулганууд тухай колхозой түрүүлэгшэ нүхэр А. Братеньковой элидхэлые соносоод, һайшаан дэмжэбэ. Пленум дээрэ олон хүн үгэ хэлэжэ үнэтэ дурадхал, һанамжануудые оруулһан байна.

Арбан жэлэйнгээ түсэбые хараалаад, ажахыгаа баян дэлгэр болгохо, һайн һайхан сагта ажаһууха хүсэл эрмэлзэлгэ гаргажа байһан эндэхи колхозниг уудай хөөрөөнүүд энэ хуудаһанда толилогдоно.

ЮҺЭН ЖЭЛЭЙ ТУРШАДА

КПСС-эй XXII СЪЕЗДЫН табиһан асари ехэ зорилгонуудые дүүргэхын тула айхабтар ехэ хүдэлмэри хэгдэхэ болоно. Хүдөө ажахын гол шухала продуктнуудые үйлэдбэрилгын хүн бүхэндэ хүртэсынь талаар Советскэ Союз түрүүшын арбан жэл соо Америкын Холбоото Штадуудые ахижа гараха зорилго табинхай.

Манай «Забайкалец» колхоз гүрэндэ хүдөө ажахын продуктнуудые худалдалгаараа аймаг соогоо томохон ажахы. Колхоздомнай 3 комплексно бригада ажаллана. Илангаяа КПСС-эй ЦК-гэй сентябриин Пленумһээ (1953 он) хойшо колхозоймнай ажахы ехээр хүгжөө. Жэшээнь, 1953 ондо 2934 центнер һү, 2120 центнер мяха, 116 центнер нооһо, 51770 центнер ороохо таряа абаһан һаа, **үнгэрэгшэ жэлдэ 7142 центнер һү, 4000 центнер мяха, 412 центнер нооһо, 67182 центнер орооһо таряа амбаартаа оруулаа.** Гэбэшье 100 га газарта тоолоод үзэбэл, мяха, һү болон бусад продуктнууд тон багаар абтана. Эдлүүриин газарай 100 гектар бүхэндэ 15,2 центнер мяхан, 24,7 центнер һүн абтаа. Коммунизм байгуулха партиин шэнэ Программа соо табигдаһан зорилго дүүргэхын тула бии байгаа арга боломжо, нөөсэнүүдээ дүүрэн хэрэглэжэ, тарялангай 100 га бүриһөө 75 центнер, бусад эдлүүриин газарай 100 гектар бүриһөө 16 центнер мяха абадаг болохоор газар тарялангайнгаа хубаарилгые шэнэдхэхэ болонобди.

Һаяхан колхозой правлени, партком, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд КПСС-эй райком, аймгүйсэдкомой туһаламжаар 9 жэлэй түсэб хараалан, 9 жэлэй түсэбөөр үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо **1970 ондо мяха, һү абалга 4,5 дахин, нооһон — 4 дахин, үндэгэн — 7 дахин, орооһо таряан—2 дахин ехээр абтаха.** Мүн энэ үе соо **эбэртэ бодо малай тоо толгой 2086-һаа 2600 хүрэтэр, тэрэ тоодо үнеэн 643-һаа 1400 хүрэтэр, хонин — 14700-һаа 40 мянган, тэрэ тоодо эхэ хонид 7300-һаа 25 мянган хүрэтэр, гахай 680-һаа 1400 хүрэтэр олошорхо.** Эды олон толгой һүрэг малаа тэжээхэ, тарялангай 100 га бүриһөө 75 центнер, эдлүүриин бусад 100 га газар бүриһөө 16 центнер мяха абахын тула жэлдээ 32655 тонно тэжээлэй единицэтэй элдэб шэмэ ехэтэй тэжээл бэлдэхэ бологдоно.

Хүдөө ажахын продуктаар бүхы хүн зоной болон арадай ажахын хэрэглэмжэнүүдые гүйсэд дүүрэнээр хангаха зорилгоор хүдөө ажахын продукциин ниитын хэмжээе арбан жэл соо 2,5 тухай, хорин жэлэй туршада 3,5 дахин ехэ болгохо зорилго табигдана. Улам ургажа байгаа хэрэглэмжэһээ хүдөө ажахын продукт бүри түргэнөөр ехэ болгогдохо зэргэтэй. Хүдөө ажахын гол шухала продуктнуудые үйлэдбэрилгын хүн бүхэндэ хүртэсын талаар Советскэ Союз түрүүшын 10 жэл соо Америкын Холбоото Штадуудые ахижа гараха.
(КПСС-эй Программаһаа).

Сибириин хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөн дээрэ Н. С. Хрущевой заабаряар түрүү ажахынуудай баян дүй дүршэлөөр пропашной севооборотуудые үргэнөөр хэрэглэхэмнай. Хэнэйшье мэдэхээр энээнһээ урда жэлнүүдтэ тарянаймнай талмай зүбөөр хубаарилагдадаггүй, ургаса багатай овёс, зелёнко болон бусад үрэ багатай ургамалнуудые үлүүсэ ехээр таридаг байһамнай мэдээжэ. Ушар нимэһээ ниитынгээ һүрэг малые бардам хүрэхэ тэжээлээр хангадаггүйһөө боложо, тэдэнһээ бага шэмэ абтана, өөрынь үнэ сэн ехэ байшоо. Тиин жэл бүри гектар газараа зүбөөр, ээн ёһоор ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэжэ шадаагүйһөө тон бага тэжээлэй единицэтэй ургаса абтана. Жэшээнь, һүүлэй 4 жэлэй туршада манай колхоз гектар бүриһөө дунда зэргээр 10 центнер орооһо таряа хуряагаа гэхэ гү, али 6,3 центнерэй тэжээлэй единицэ болоно. Бүхыдөө таряан ажалһаа үнгэрэгшэ жэлдэ 7756 тонно тэжээлэй единицэ абтаа. Хэрбээ энэл гуримаараа саашадаа ажаллаха болобол, түрэл партиингаа XXII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ хэрэгтэ һаад ушарха бшуу.

Энэ жэлһээ эхилжэ ургаса багаар үгэдэг овес, зеленкын талмайнууд нилээд хороогдожо, орондонь шэмэтэ кукуруза, тэжээлэй бобы, горох, сахарай свекло ехээр таригдахань.

МАЛ АЖАЛ ЭРХИЛГЫН талаар горьтой хүдэлмэри хэгдэхэ. 1970 он хүрэтэр мал ажалдахи хүндэ хүшэр хүдэлмэри сүм оньһожоруулагдажа, комплексно аргаар хэгдэдэг болохо. Мүнөө, хойто жэлнүүдэй туршада бүхы үнеэдээ уянгүй байлгажа, оньһон аргаар һаадаг болохомнай. Энэ үедэ 3000 гахайн багтаамжатай оньһожоруулагдаһан фермэ баригдаха. Тиигэжэ жэлдээ 7 мянган гахай шахагдаха.

Колхознай 15 мянган гектарһаа дээшэ сабшалан, бэлшээритэй. Ургасыень дээшэлүүлхын тула үтэгжүүлгэ, уһалалгын горьтой хүдэлмэри хэгдэхэ. Мүнөө жэлдэ Сулхара голдо ехэ хаалта барижа дүүргэхэ. Мүн саашадаашье Сулхара, Гашейн голнуудта зэргэлжэ һууһан «Заганай» колхозтой хамтаржа ехэ хаалта баригдахаар хараалагдана. Гадна 10 худаг малтаха. Эдэ бүхы хүдэлмэри хээд байхадаа бүхы газараа уһалагдадаг болгожо, гектарай 40—50 центнер ургаса абахаар хараалагдана. Баһа нэгэ нимэ гуйлта байна. Колхознай экономическа талаараа баян болонхой. Колхозниг уудай ажаһуудалншье улам һайжараа. Амаралтын үдэртэ район, город театрта ошохо, культурнаар сагаа үнгэргэхэ саг ерээ.

Ажал хүдэлмэримнай тон һайн, бии байгаа арга боломжоёо дүүрэн хэрэглэнэбди гэжэ хэлэхын аргагүй. Дутуу дунданууд ехэ. Үнгэрэгшэ жэлдэ ниитын малай тоо толгой олошоруулха, гүрэндэ һү, мяха, нооһо худалдаха түсэб дүүргэгдээгүй. Олон мал гарзалаа.

Гэбэшье бүхы колхозниг ууд КПСС-эй XXII съездын шиидхэбэреэр, партиин шэнэ Программаар зоригжон, долоон жэлэй түсэб 1965 ондо бэшэ, харин 1963—64 онуудта бэелүүлхээр оролдоно.

А. Братеньков,
колхозой түрүүлэгшэ.

Кукуруза— найдамтай хүлэг

Арбан жэлэй түсэб хараалаад байхадаа ниитынгээ һүрэг малда бардам хүрэхэ тэжээл, илангаяа кукуруза, сахарай свёкло, бобово ургамалнуудые ехээр тарихаар шиидэнхэйбди. Тиигэжэ 1970 ондо кукурузын талмайе үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо хоёр дахин үргэдхэжэ, үнеэн бүридэ жэлдээ 15—20 тонно, хонин бүридэ 1—2 центнер хүртэхөөр силос даража абаха аргатайбди. Түрүүшын хоёр жэлдэ һайн үрэ дүн түйлаашьегүй һаа, зоригоо хухараагүйб. Үнгэрэгшэ жэлһээ эхилжэ аймагаймнай ажахынуудта кукурузын баян ургасын түлөө шанга тэмсэл эхилээ һэн. Манай звенодо центральна складай хажуудахи хүрьһэ һайнтай, наруули 112 га талмай даалгагдажа үгтэнхэй.

Мүнөө жэлдэ тэрэл 112 га талмай дээрээ тарилга хэхэмнай. Намар эртэ газараа хахалаабди. Мүнөө поли дээрэмнай наг шэбхэ гаргагдажа байна. Түрүүшын хэдэн үдэртэ 400-гаад гаран тонно шэбхэ гаргагдаа. Мүн энэ жэлдэ саһан ехээр орожо, хахалагдаһан газар дээрээ саһа тогтоогообди. Манай эрилтэ юуб гэхэдэ, полимнай уһалагдадаггүй юм. Тиимэһээ эндэмнай худаг малтажа үгэбэл тон һайн һэн.

Гэрэлтэ һайхан коммунизм байгуулгын түлөө ажаллаха гээшэ ямар жаргал гээшэб! Хүн бүхэнэй дааһан ажалдаа һайнаар, коммунис ёһоор ажаллаха саг ерээ. Эдеэ хоол элбэг дэлбэг болгохо арга боломжо кукурузашад, механизаторнуудай ажалша бэрхэ гарта. Тиимэһээ манай урда эгээл харюусалгатай, хүндэтэй зорилго табигдана бшуу.

А. Родионов,
кукурузашадай звеное даагша.

АЖАХЫН ТООСООН ШУХАЛА

Колхозуудта ажалай бүтээсэ совхозуудайхида орходоо бага, продукциин өөрынь үнэ сэн ехэ байһаар. Энэнь ямар удхатанб? Нэн түрүүн үйлэдбэрые эмхидхэлгэ, хүтэлбэрилгэһөө шалтагаална, мүн колхозниг уудые материальна талаарнь урмашуулха гол ёһоной хүсэд хэрэглэгдэдэгүйһөө дулдыдана бшуу.

Жэшээ болгон манай колхозые абаад харая. 1959 ондо центнер һүнэй өөрынь үнэ сэн шэнэ мүнгэнэй тоогоор 15,7 түхэриг, 1960 ондо—10,3, мяхан 1959 ондо 53,5 түхэриг, 1960—31,4, нооһон 1959 ондо 262 түхэриг, 1960—178,7 түхэригтэ болоһон байна. Үнгэрэгшэ жэлдэ юумэнэймнай өөрынь үнэ сэн бүри химдарһан лэ байха.

Мал, таряан ажалай продуктнуудые элбэг дэлбэгээр абаха, өөрынь үнэ сэнгые химдаруулха ямар арга боломжо бииб гэхэдэ—ажахын тоосоон болоно. Ажабайдалаар, түрүү ажахынуудай дүй дүршэлөөр элирүүлэгдэһэн энэ шэнэ аргые колхозойнгоо алишье һалбарида үргэнөөр нэбтэрүүлхэ ёһотойбди. Колхозой хонишодой отаранууд 1961 оной хабарһаа ажахын тоосоондо оронхой. 7—8 һарын дүн гаргаад байхада шэнэ гуримай аша үрэ элеэр харагдана. Нёдондо эхэ хонидой 2 отара нэгэдхэжэ, ажахын тоосоондо ороһон манай бригада 1298 толгой хони харууһална. Хонин бүриһөө 3,3 килограмм нооһо хайшалжа, гүрэндэ 46 центнер худалдаха түсэбөө үлүүлэн дүүргээбди. Центнер нооһоной үнэ сэн 169 түхэригөөр түсэблэгдэһэн һаа, 125 түхэригтэ болоо. Мүн центнер мяхан 29 түхэригэй орондо 23 түхэригтэ болоно. Бүхыдөө манай бригадынхид колхозойнгоо жасада 28143 түхэригэй сэбэр олзо доход оруулаа. Бригададамнай 70 га таряанай, 50 га сабшалангай газар даалгагданхай. Үбэлэй хүйтэнние айлтагүй дабаха бүдүүн тэжээл бэлдэжэ абаабди.

Үнгэрэгшэ жэлэй август, сентябрь һарануудта эхэ хонидоо бултыень искусственна аргаар үрэжүүлээбди. Энэ жэлэй январь, февраль, март һарануудта хонин бүриһөө хурьга абаха гэһэн уялгаяа лаб дүүргэхэбди. Хорин аймагай Үдын совхозой ажахын тоосоондо ороһон хонишодой бригадын һайн һайхан үүсхэл халуунаар дэмжэн абажа, түл абалгаяа эмхи гуримтайгаар, нэгэшье толгой гарзада оруулангүй түлжүүлхын түлөө бригадымнай гэшүүд оролдожо байна. Мүнөө бригададамнай 300 гаран хурьган абтанхай.

Ажахыгаа хүгжөөлгын арбан жэлэй түсэб хараалжа байхадаа фермэ, отара, таряан ажал-тракторна бригадануудаа бултыень ажахын тоосоондо оруулжа, үйлэдбэрээ тусхай шэглэлтэйгээр хүдэлмэрээ эмхидхэжэ байнабди.

Ф. Родионов,
ахалагша хонишон.

Анисим Павлович Носковой хүтэлбэрилдэг хонишодой бригада түл абалгые эмхитэйгээр үнгэргэжэ байна. Бригадынхид январь—март һарануудта бүхы эхэ хонидоо хурьгалуулжа, 100 эхэ хонин бүриһөө 100-һаа үсөөн бэшэ хурьга абажа түлжүүлхэ зорилготой. ЗУРАГ ДЭЭРЭ; (зүүн гарһаа) хонишодой бригадын бригадир А. Носков хонишон В. Носковтой колхозойнгоо хараалһан түсэб тухай хөөрэлдэжэ байна.
Ф. СОРОКИНОЙ фото.

ГЕКТАР БҮРИҺӨӨ 15 ЦЕНТ[НЕР] ТЭЖЭЭЛЭЙ ЕДИНИЦЭ АБАХЫН

Мэргэжэлтэдэй тооложо гаргаһанай ёһоор 1 центнер мяха абалгада 20 центнер тэжээлэй единицэ хэрэгтэй болохо байна. Энэ баримта хэрэглэн, таряанай 100 га бүриһөө 75 центнер, эдлүүриин 100 гектар бүхэнһөө 16 центнер мяха абадаг болохын тула **тарялангай гектар газар бүриһөө 15 центнер тэжээлэй единицэтэй ургаса хуряаха зэргэтэйбди.** Манай колхоздо һүүлэй 4 жэлэй туршада тарялангай га бүриһөө дунда зэргээр 6,3 центнер тэжээлэй единицэ абтаа. Юуб гэхэдэ, тарялангаа зүбөөр, аша үрэтэйгөөр хубаарилжа шадаггүй, ургаса багатай овёс, зелёнко ехээр таридаг байһамнай элитэ. Жэшээнь, үнгэрэгшэ жэлдэ тарялангай 50 процентые орооһото ургамал эзэлээ. Мүн тарялангайнгаа 30—35 процентые паар болгодог байгаабди.

Сибириин хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөн дээрэ Н. С. Хрущевой хэлэһэн заабариин ёһоор байгша онһоо эхилжэ пропашной ургамалнуудые ехээр тарижа эхилхэмнай. Гадна **сэбэр паар 35 процентһээ 15 процент хүрэтэр хороогдохо.** Тиигэжэ 1970 он хүрэтэр паарай газар 1300 гектараар хороогдожо, **тарилгын талмай 2 мянган гектараар үргэдхэгдэхэ** юм. Гэхэ зуура, **кукуруза 800-һаа 1500 га хүрэтэр, ячмень 7 дахин гэхэ гү, али 1000 гектар хүрэтэр**, овёс, зелёнкын орондо залаата ургамал 1700 га хүрэтэр, **горох 32 гектарһаа 200 га хүрэтэр, тэжээлэй бобы таридаггүй һаа, 100 гектар хүрэтэр, сахарай свёкло (фабрична) 48-һаа 180 гектар хүрэтэр таридаг болохобди.**

Табиһан зорилго[...] хын тула энэ жэл[...] адууһа малдаа ба[...] тэжээл бэлдэхэ, [...] ячмень, 740 гектар[...] сэг болон бусад си[...] малнуудые тарихы[...] лэдхэлэй хүдэлмэр[...] эхилэнхэй.

Наран сэсэг, [...] хабар эртэ таряад[...] да силос болгожо[...] удаа хуряагдаһан[...] мар эртэ хахалжа[...] ехээр барихабди.

Орооһо таряана[...] гаса абахын тула[...] нарта үрэһэтэй б[...] тон шухала. Ко[...] ехэнхидээ хоёр сор[...] сын үрэһэн таригд[...] хойская-4» сортын[...] лэй хэдэн жэлдэ [...] риин 1,5—2 центн[...] тесценс-62» сортын[...] ургаса үгэнэ. Тиим[...] хойская-4» сортын[...] түлэб хэрэглэдэг [...] Таряанаймнай га[...] уһалагдадаг болох[...]

Кукурузын баян[...] хын тула намар эр[...] жэ, кукурузаша[...] байгуулагдаад, по[...] саһа тогтоожо ду[...] нөө наг шэбхэ [...] байна. Бүхыдөө 8[...] кукуруза таригдах[...] хэ зөөлгэдэ тус[...] эмхидхэгдэнхэй, үд[...] дэн зуугаад тонно[...] гана. **Бүхыдөө кук[...] линуудта 16200 то[...] али гектар бүри[...] шэбхэ гаргагдаха,** шад нүхэр И. Нос[...] дионов, Т. Ахматк[...] мүнөө поли дээр[...] тонно шэбхэ гарга[...]

И. [...]
колхозой глав[...]

ТОО, БАРИМТАНУ[Д]

◆ **Хэрбээ 1961 ондо тус колхоздо 7142 центнер һү, 412 центнер нооһо, 4 мянган центнер мяха абтаһан һаа, 1970 ондо 30800 центнер һү, 1660 центнер нооһо, 11800 центнер мяхан абтаха.**

◆ **Энэ үедэ орооһо таряа 67 мянган центнерһээ 100 мянгада хүргэгдэхэ. Хартаабха 5 дахин шахуу, сахарай свёкло —9 дахин дээшэлхэ.**

◆ **Хамта дээрээ эдлүүриин газарай [...] ридэ 75 центнер м[...] ган центнер һү, 56[...] нооһо, 2000 үндэгэ[...] хараалагдана.**

◆ **Колхозой түб[...] тосхондо 1965 он [...] хүнэй һууритай к[...] нат-һургуули, ясли[...] сад, гостиница, бо[...] лово, бани гэхэ [...] даха.**

НЭГЭН ҺАНАЛААР ДЭМЖЭБЭ

...Январь һарын янгинама нэгэ үглөөгүүр. Колхозой гол үйлсөөр элдэб маркын хүнгэн автомашинанууд хойно хойноһоо һубарилд... ерэжэ, правлени, клубай газаа жэрылдэн тогтоно. Һонюуша үбгэд хүгшэд «клубтамнай юун болохонь бэ» гэлдэн бэе бэеһээ асуулдана. Энэ үдэр «Забайкалец» колхозой клуб соо партиин райкомой ээлжээтэ пленум боложо, райкомой гэшүүд, ундгаһан колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд болон ажалай түрүүшүүл суглarбад. Пленумдэ хабаадагшад тус колхозой 10 жэлдэ бэелүүлхээр хараалһан хэмжээ-ябуулганууд тухай колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Братеньковой элидхэл зүбшэн хэлсээд, энэ һайн һайхан үүсхэлыень бүримүһэн һайшааба. Тиигээд олон хүнүүд үгэ хэлэжэ, үнэтэ дурадхалнуудые, ажаглалтануудые оруулһан байна.

В. ЯКУНИН — аймагай бэлэдхэлэй инспектор, республикын габьяата агроном:

Газар тарялангаа эрхилхэ түсэбтэйтнай танилсаад байхада, пропашной ургамалнуудые, илангаяа бобы, сахарай свёкло, горох үшөөл бага таригдахаар хараалагдана. Танай колхоздо эдэ ургамалнуудые бүри ехээр тариха арга боломжо бии. Сэбэр паараа 19 процентээр бэшэ, харин 15 процент хүрэтэр хороожо, тэрээн дээрээ элдэб ургамал тарижа, эзэлэгдэһэн паар болгобол, жэл бүри малай тэжээл ехээр абаха аргатайт. Юуб гэхэдэ танай нютагта газарай хүрьһэн хүнгэн шанартай. Тээд үшөөл муугаар элдүүрилэгдэнэ. Жэгдэ бэшэ добуун, майла полиие ута руунь бэшэ, харин хүндэлөөшэнь хахалха шухала. Юуб гэхэдэ, зарим тракторисгнар хүнгэнииень хараад, ута руунь хахалдаг. Тиимээр хахалагдаһан газар бороогой шииг нойтые дууһан бэедээ татажа абадаггүй. Танай колхоз һүүлэй 4 жэлэй туршада таряанай гектар бүриһөө дунда зэргээр 10 центнер гэхэ гү, али 6,3 центнер тэжээлэй единицэтэй ургаса хуряагаа. Энэ тон бага. Гэбэшье, агротехникын заабари мууса сахигдана.

Э. анхаралда абтаха бэзэ гэжэ һанагдана. Мүн ургаса багаар үгэдэг сабшалан, бэлшээри танай колхоздо тон ехэ. Тиимэһээ тэрэнэйнгээ заримые хахалжа, пропашной ургамалнуудые таридаг болгогты.

Арбан жэлдэ хараалһан түсэбтнай тон һайшаалтай. Ажалаа һайнаар эмхидхэжэ, тэрэнээ бэелүүлжэ шадаха байһантнай дамжаггүй.

И. ЮРЧЕНКО — туршалгын ажахын главна зоотехник:

Хараалһан хэмжээ-ябуулгыетнай һайшаагаад, нимэ ажаглалта оруулнаб. Танай колхоз жэлһээ дээшэ болоһон эрьенүүдээр олон байна. Ашаг олзыень хаража олон жэлдэ байлгангүй тушаажа байха хэрэгтэй. Юуб гэхэдэ, эрье хонин жэл соо минил 10 килограммаар шэгнүүрээ нэмээдэг. Харин хурьган энэ үе соо 35 килограмм хүрэтэр шэгнүүрээ нэмээнэ. Тиимэһээ эрьенүүдые шадаал һаа үсөөнөөр бариха, эхэ хонидойнгоо тоо толгой олошоруулха шухала. Тиихэдэ танай колхоз шубуу олоор үсхэбэрилхэ, шубуунай мяха гүрэндэ ехээр худалдаха аргатай. Энээнээ хүсэд хэрэглэгты.

П. ЗАЙЦЕВ — Гашейн ЦРМ-гэй начальник:

Мал ажалдахи хүшэр хүндэ хүдэлмэриие оньһожоруулгаһаа ажалай бүтээсэ дулдыдаха байна. Тиимэһээ ажахы бүхэн, тэрэ тоодо танай колхоз энээниие анхарха ёһотой.

Энээнтэй хамта колхоз, совхозуудай ехэ түсэбүүдые хараалжа байһан үедэ аймаг дотор томо предприятинууд баригдахаар. Минии һанамжа нимэ. Хонхолын мелькомбинадай бууса дээрэ колхоз хоорондын холимол тэжээл гаргадаг завод бариха гэһэн дурадхал оруулнаб. Тиигэбэл гүрэнһөө холимол тэжээл худалдажа абахагүй, өөһэдөө бэлдэдэг болохобди.

К. КРАСИНСКИЙ — Заганай колхозой гэшүүн:

Манай колхоз танай хүршэ гээшэ. Бидэ танай амжамтаар баярлажа байдагбди. Зэргэлжэ һууһан хадаа ажахыетнай һайн мэдэнэбди. Һүүлэй үедэ хаа хаанагүй фермэ, отара дээрэхи хүдэлмэритнай гуримтай һайн болоо. Бидэ танай гахайн фермэ ошожо хараабди. Аятай зохид байна. Гэбэшье дутагдалнууд олон. Поршоонхонуудта витамин багатай тэжээл үгтэнэ. Загаһанай тоһо, эдэмэг үгэгты. Мүн орооһо ургуулаад үгэжэ байхыетнай дурадханаб. Бидэ тиигэнэбди. Мүн гахайн фермэ оньһожоруулха хүдэлмэри мандашье, танайдашье, бусадшье ажахынуудта тон муу гээшэ. Аймагтамнай ЦРМ бии, ажахы бүхэндэ инженер, механигууд олон. Тээд ажал ехэтэй хүдэлмэри оньһожоруулха тушаа юуншье хэгдэнэгүй. Энээн тушаа шанга эрилтэ табиха саг ерээ гэжэ пленумдэ хэлэнэб.

Манай колхоз таанадтал 1970 он хүрэтэр юу хэхэ, хэды шэнээн хүдөө ажахын продуктнуудые гүрэндэ худалдаха тухайгаа түсэб табяа. Бии байгаа арга боломжо, нөөсэеэ бултыень хэрэглээд байбал, хараалһан түсэбөө 1968 ондо дүүргэжэ шадаха аргатайбди. Тиигэжэ тарялангай 100 га бүриһөө 75 центнер, эдлүүриин бусад газарай 100 гектар бүриһөө 16 центнер мяха абадаг болохобди.

Ц. СЕМЕНОВ — «Знамя Ленина» колхозой түрүүлэгшэ:

Саашадаа иимэ нүүдэл пленум, сесси хэдэг болое гэжэ дурадхаха байнаб. Дүй дүршэлөө халан абалсаха ёһотойл һургуули боложо үгэнэ. Бидэ колхоздоо хонишодой семинар үнгэргэдэг болообди. Һайн үрэ дүн харуулһан хонишод бэе бэеынгээ ажал харахадаа хоорондоо үгэеэ һайн ойлголсодог. Дутуугаа дары усадхадаг болоо. Хоорондоо ябалсажа, бэе бэеэ шалгалсажа байха гээшэ ажалаа һайнаар эмхидхэхэ, хүтэлбэрилхэдэмнай горьтой туһа болоно.

Бидэ танай хонинной, гахайн байрануудые хараабди. Яһала һайн байна. Һаяар манай гахайшад танда ерэжэ гахайн фермынтнай ажалтай танилсаха.

***

Пленум дээрэ үгэ хэлэһэн Суулгын, «Эрдэм» совхозуудай главна зоотехнигууд **Б. Дамбаев, А. Тугаринов** гэгшэд хонидые нооһонойнь шанараар илгаха тухай дурадхаа. Һонирхолтойгоор үнгэрһэн энэ суглаанда хабаадагшад малшадай культурна ажаһуудалда гол анхаралаа хандуулхыень колхозой правлени, парткомдо найдаба. Хамта 17 хүн үгэ хэлээ. Пленум дээрэ КПСС-эй обкомой хүдөө ажахын таһагые даагша **И. П. З[...]** хэлээ.

Пленумдэ хабаа[...] колхозой хараал[...] нэрэтэй түрэтэйгөө[...] арга боломжотой[...] элирүүлэн, комму[...] дабшахы хэрэгтэн[...] хүсэбэд.

Б. Ж[...]
манай [...]

Колхозой гахайн фермые[...]
А. Родионов.

ПЛАКАТ

КОЛХОЗ БҮХЭНДЭ 10—20 ЖЭЛЭЙ ТҮСЭБ ТОДОРХОЙЛХО САГ ЕРЭЭ

...Анаагай совхозой зоотехник Баяр ... Ульзутуев эрхим агитаторнуудай ... тоологдодог. Ажалшад тэрэнэй хөө... ехэ һонирходог болонхой.
...Г ДЭЭРЭ: агитатор Б. Б. Ульзутуев ...тоосоондо ороһон нүхэр Баяртуевай ... гэшүүдтэй хөөрэлдэжэ байна.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

...АР ГЭРЭЛ ...ЛЗАҺААР

...й. Үдын совхозой 3-... үйлсөөр хон жэн. ... тоото томо гэрнүү-... галнууд ялалза-... электрын галай үдэ-... тотор туяа гэрэлээ ... айдагынь гайхалгүй. ...дэмнай саг үргэлжэ ...рмын агитпункт бии ... соо хүн зон дүү-...гшад ехэл хухюу зу-... Залуушуул, һанша-...бгэд хүтшэдшье бии. ...хүшалтатай урагша ...идэһэн ута стол дээ-... журналнуудай ябта-... байхань харагдана. ... залуушуул шатар, ...жа.

...хидынь мартын 18-...ХСР-эй Верховно Со-...тын дүримүүдтэй ... Уран гараар бүтэһэн ...плакат, лозунг, диаг-...нүүд хүнэй зүрхэ, ...ана. Агитаторнууд ...тогаа хубаажа абаад, ...мар бэрхээр ябуул-... Агитаторнууд Ха-... Цырендоржиев Д. Ц., ...ва Х. М., Скворцова ... бусадай хөөрэлдөөе ...онирхон шагнадаг.

А. Секретарёв,
...н министерствын ...лубай директор.

...эбхитэй ...таторнууд

...1-дэхи дунда һур-...тколлектив (хүтэл-...ь М. С. Марчан) ...урда тээхи бэлэдхэ-...эри эдэбхитэйгээр ...илээ Агитаторнууд ..., Г. Фильшин, ...опова, А. Трубачева ... үдэрнүүдтэ даажа ...частогтаа гаража, ...Верховно Советдэ ...рим болон советскэ ...н үндэһэ һуури ...лдөөнүүдые үнгэр-...э агитаторнууд хөө-...эргэхынгөө хажуу-...шадай ажал болон ...ар саг үргэлжэ ... байдаг болонхой. ... эхиндэ залуу һүн-...үдэшэ үнгэргэгдэхэ

ТҮРҮҮ ДҮЙ ДҮРШЭЛ ДЭЛГЭРҮҮЛГЭДЭ ОНСО АНХАРАЛ ХАНДУУЛАГДАНА

КПСС-эй XXII съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдээр зоригжоһон манай аймагай ажалшад 1961 ондо мал ажалай ашаг шэмые абаха, гүрэндэ тушааха түсэбүүдээ амжалтатайгаар дүүргээд, шэнэ жэлэйнгээ түсэб болон уялгануудые бүрин дүүргэхэ, коммунизмын жасада хубитаяа оруулхын түлөө хэзээ хэзээнэйхиһээ эршэмтэй габшагайгаар ажаллажа байнад.

Ноябрь һара соо манайда «Ажалай алдар солын һайндэр» боложо, социалис мүрысөөнэй дүн гаргагдаһан, ажалай түрүүшүүлдэ дамжуулгын бишыхан тугууд, үнэтэ бэлэгүүд барюулагдаһан. Иигэжэ жэлдээ хоёр дахин—зунай эхеэр, намар—дүн гаргагдадаг юм. Энэмнай социалис уялгануудаа үлүүлэн дүүргэхын түлөө тэмсэлдэ бухы колхознигуудые, мүн бусад ажалшадые элсүүлэн жагсааха һайн аргануудай нэгэн болоно. Колхозуудта тодорхой туһа хүргэһэн хүдэлмэришэд, алба хаагшадай һайхан жэшээ тэмдэглэгдэдэг. Энэ жэлдэ үбһэ тэжээл багаар абтаһан, саһан ехээр ороһон болобошье һаань, аймагай колхознигууд ажалдаа коммунис ёһоор хандалгын жэшээ харуулан, адууһа малаа тобир һайнаар ондо оруулжа байнхай. КПСС-эй райком түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлхэ асуудалда онсо анхарал хандуулна. Мал ажалай түрүүшүүлэй дүй дүршэл согсолһон багахан дэбтэрнүүдые хэблэн гаргаха редакци эдэбхитэдһээ бүридүүлэгдэн райкомой пропаганда болон агитациин таһагай дэргэдэ эмхидхэгдэнхэй. Энэнэй хүсөөр аймагай эрхим хүнүүд тухай хэдэн дэбтэр гаргагдаа. Түрүү дүй дүршэл дэлгэрүүлхэ зорилготой хоёр һургуули — нэгэниинь Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой һаалишан Ендоновагай, нүгөөдэнь—түрүү хонишон Патархеевагай дэргэдэ хоёр жэлэй урда эмхидхэгдэһэн юм. Колхозуудай һаалишад, хонишод тэдэ түрүүшүүлэй ажалладаг газарта сугларжа, хэшээл үнгэргэдэг байгаа. Энэ жэлдэ тус һургуулида һаалишад, хонишодые бүри олоор хабаадуулха зорилго табяад, ондоо колхозуудай гүүртэ, отарануудта ошожо, хэдэн хэшээл үнгэргөөбди. Жэшээлэн хэлэбэл, нүхэр Ендонова «Улаан Аха» колхозой бүхы фермэнүүдээр ябажа һанамжа дурадхалаа хэлэһэн, хоёр хэшээл хэһэн байна. Мүн иимэ хэшээл Кировэй нэрэмжэтэ колхоздо болоһон байха. Ажал хүдэлмэри, дүй дүршэл тухайдаа үнэн зүрхэнһөө хөөрэлдэһэнэй ашаүрэнь дары харагдаа. Тиимэ хэшээлнүүдэй болоһон гүүртэнүүдтэ һү һаалиин абтаса хараа байса дээшэлээ. Хэшээлнүүдтэ малшадһаа гадна, мүн хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдые хабаадуулжа, түрүү дүй дүршэлтэй танилсуулдаг байнабди. Манайда саг үргэлжын семинар эмхидхэгдээд, колхоз бүхэнэй ажахые хүгжөөхэ үндэһэн асуудалнууд үе үе зүбшэн хэлсэгдэжэ байдаг болонхой. Һаяхан иимэ семинар Кировэй нэрэмжэтэ колхоздо зарлагдажа, «Аймагайнгаа хүдөө ажахын үйлэдбэриие бүри түргэнөөр хүгжөөхэ арга боломжо тухай» зүбшэн хэлсэгдээ. Эндэ хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, түрүү малшад үгэ хэлэһэн байна.

Мүрысэдэг колхозуудай хоорондоо тусхай делегацинуудые, тэрэшэлэн үйлэдбэриин-уранһайханай бригадануудые эльгээлсэдэг гурим дүй дүршэл нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ ехэ үүргэ дүүргэнэ.

Шэнэ жэлэй хоёр һарын дүнгэй ёһоор малай түл түрэһэн гарзалаагүй шахуу, өөдэргэ һайнаар түлжэжэ байнхай. Аймагай ажалшад энэ жэлэйнгээ үбэлжэлгые эрхим һайнаар үнгэргэхэ зорилго табяад, оролдолго үүсхэл гарган ажаллажа байнад.

П. Марзаев,
КПСС-эй Ахын райкомой пропаганда агитациин таһагые даагша.

Түрэл орон доторнаа

...ТҮЛӨӨҺЭГҮЙГӨӨР ... ХООЛ ХЭНЭ

... тосхон (Ставропо-...), январиин 28. ...вай нэрэмжэтэ кол-... хонишод холын ...рин нооһотой хо-...улжэ байнхай. Тэн-...рин нооһотой 14 ... харууһалагдана. ...олон һарын туршада ...ажалладаг. Энээ-... абажа, колхоз ...эриин хонишодто ... эдеэ хоол үгэдэг ябажа байхадаа тогтууритай һайн, түлишэ багаар галдадаг, оньһото түхеэрэлгэнүүдынгшье бүхэ һайнаар хэгдэһэн—гэжэ тэрэ жолоошон хөөрэнэ.

...январиин 1-һээ хой-...садта, бригадануу-...ь байдаг үхибүүдые ...өгүйгөөр эдеэлүүл-... байна. Гадна радио-...хамтын банида оро-... абтахаяа болибо. ... гаргашалхаяа 30 ... колхоздо һомолог-

Энэ машинаар колхозой холын отара, гүүртэ, фермэнүүдтэ хүнүүдые абаашаха, бригадануудта эдеэ хоол шэрэхэдэ, үбһэ тэжээлшье батаар зөөхэдэ, запасной частьнуудые абаашахада таарамжатай байна. Ашаанай энэ заахан машина час соо 75 модо хүрэтэр түргөөр ябадаг. 1963 онһоо эхилжэ Запорожско автозаводто энэ машина олоор гаргагдажа эхилхэнь.

...ЭГЭЭ ЗААХАН ...МАШИНА

...(ТАСС). «Коммунар» ...орожско заводойхид ...тухалай ашаанай ба-... бүтээжэ гаргаба. ...шадаг М. И. Нович-... машиныень ябуул-...байна.
...тухалэй энэ машина

СЕЛЬСОВЕДЭЙ ТҮРҮҮЛЭГШЭ — ЗВЕНОЕ ДААГША

ХМЕЛЬНИЦКИЙ. (ТАСС). Грицевскэ районой Четырбогдохи сельсоведэй түрүүлэгшээр Владимир Демидович Федорчук хүдэлдэг юм. Энэ ажалаа һайнаар ябуулхатаяа хамта КПСС-эй XXII съездын нэрэмжэтэ нютагайнгаа колхоздо нүхэр Федорчук звеное даадаг.

Владимир Демидович сельсоведэй түрүүлэгшээр табадахи жэлээ ажаллажа байнхай. Эндэ ажаллажа байха үедөө свёкло таряжа ургуулдаг звеное хүтэлбэрилэн ябуулна. Үнгэрэгшэ жэл даажа абаһан газарайнгаа гектар бүхэнһөө 619 центнер свёкло ургуулжа абанхай. Нүхэр Федорчугай звеногойхид иигэжэ область соогоо тон һайн амжалта түйлаһан байна.

Владимир Демидовичын даадаг звеногойхидто кукурузын зуун гектар газар, сахарай свёклын 45 гектар газар гаргажа үгэбэ. Мүн тусхай машинанууд эдэнэй мэдэлдэ үгтэһэн.

Коммунист В. Д. Федорчук жэшээтэ һайнаар ажаллажа, хүн зондоо хүндэтэй болоо.

БУЛТА ТЕПЛОВОЗУУД ЯБУУЛАГДАДАГ БОЛОБО

ТАШКЕНТ. (ТАСС). Термез-Душанбе гэдэг Ташкентын магистралиин һүүлшын участогта булта тепловозууд ябуулагдадаг болобо. Энээнэй ашаар паровозно дүрбэн депогой орондо тепловозой нэгэл депо хангадаг болоһон байна.

ГАЗАР ЕХЭЭР УҺАЛХА ТҮСЭБ ЭРДЭМТЭД ЗОХЁОБО

КИШИНЕВ. (ТАСС). Молдавиин эрдэмтэд республикынгаа нэлэнхы ехэ газар тарялан уһалдаг болохо түсэб зохёогоо. Днестр, Прут, Дунай мүрэнүүдэй уһа хэрэглэжэ, тэндэ хамтадаа 500 мянган гектар газар уһалдаг болохоор хараалагдана. Тэндэхи Академиин дэргэдэ уһанай ажахы эрхилхэ тусхай таһаг эмхидхэгдэбэ.

ОПЕРО БОЛОН БАЛЕДЭЙ ТЕАТРЫН ОРДОН СОО

Үсэгэлдэр болобо

Бурят композиторнуудай зохёолнуудһаа бүридүүлэгдэһэн симфоническа концерт. Гүйсэдхэгшэд: оперо, баледэй театрын оркестр. Солистнууд: РСФСР-эй арадай артист Н. Петрова, СССР-эй арадай артист Л. Линховоин. Дирижер—Бур. АССР-эй искусствын габьяата ажал-ябуулагша В. Маймескул.

Мүнөөдэр (үдэшэ) болохо

«Булагай эхиндэ» Б. Ямпиловай 3 үйлэтэй оперо. 19 час. 30 мин. эхилхэ.

Февралиин 4-нэй амаралтын үдэр (үглөөгүүр)

Залуу композиторнуудай зохёолнуудһаа бүридүүлэгдэһэн КОНЦЕРТ. Гүйсэдхэгшэд: хоор, оркестр, оперо болон баледэй театрын солистнууд, ПВЗ-гэй Культурын ордоной, педучилищиин хоор—уран һайханай бүлгэмүүдтэ хабаадагшад. 12 часта эхилхэ.

Февралиин 4-нэй амаралтын үдэр (үдэшэ)

Бурят композиторнуудай зохёолнуудһаа бүридүүлэгдэһэн КОНЦЕРТ. Гүйсэдхэгшэд: солистнууд, хоор, оперо болон баледэй театрын оркестр.

Дирижернууд: БурАССР-эй искусствын габьяата ажал-ябуулагша В. Маймескул, М. Балдаев, В. Успенский. 19 час. 30 мин. эхилхэ.

БУРЯДАИ КОМПОЗИТОРНУУДАЙ III ПЛЕНУМДЭ

ХҮГЖЭМ ЗОХЁОГШОДТО— ҮНДЭР МЭРГЭЖЭЛ

Парти, правительство арад зонойнгоо культурна эрилтэнүүдые бүрин хангахын тула үдэр бүриин халуун оролдолго гаргадаг. Энээнэй ашаар манай орон дотор арадай творчествын олон тоото һалбаринууд үргэн дэлгэрээр хүгжэнхэй. Самодеятельностьдэ хабаадагшад искусствын талаар, илангаяа орёо нарин хүгжэмэй композициин талаар оюун бэлигээ туршана. Элдэб мэргэжэлтэй эдэбхитэд мүнөө сагай арюун һайхан шанар шэнжэ, асари ехэ хубилалтануудые уран аялгата хүгжэм соо зураглахые хүсэнхэй. Түрэл республика доторнай профессиональна композиторнуудтай хамта өөрынгөө хүсэлөөр хүгжэм зохёохые эрмэлзэжэ, түрүүшын алхамуудые хэжэ байгшад үсөөн бэшэ. Тэдэнэй олонхинь ажалайнгаа һүүлээрхи сүлөө сагта зүрхэ сэдьхэлээрээ дурлаһан өөрынгөө хэрэгтэ халуун анхарал хандуулжа, яһалахан амжалтануудые түйланхай. Эхилжэ байһан композиторнуудай зарим зохёолнууд шагнагшадай дунда суурхажа, творческо коллективүүдэй болон республикын мэдээжэ артистнуудай репертуарнуудта оронхой, суглуулбаринууд болон газетэнүүдтэ толилогдонхой. Творческо амжалтануудай тоодо нэн түрүүн хүгжэмэй училищиин студент Г. Дашапыловай «Хабар» гэжэ дууе (үгэнь Г. Чимитовэй) дурдахаар. Энэрхы дулаан ульһатай, бурят арадай дуунуудай уянгада дүтэрхы, хабарай сагай айлшалан ерэлгын баяр баясхалан түгэлдэр уран гоё аялга тэрэнэй зохёоһониинь һайшаалтай. Залуу композитор дуунайнгаа фортепианна гүйсэдхэлгые уран үгэ болон гол аялгатаяа тон зохидоор тааруулжа шадаа. Тэрэшэлэн дуунай жанрта Бурядай филармониин хатар ба дуунай ансамблиин дирижёр Ч. Павлов эршэмтэйгээр хүдэлнэ. Энэ нүхэрэй олон дуунууд шагнагшадта һайшаагдаа. «Сэлэнгын саана» гэжэ дууниинь СССР-эй арадай артист Л. Линховоиной репертуарые шэмэглэдэг. Ч. Павловай эрхим дуунуудые филармониин хатар ба дуунуудай ансамбль уран шадамараар гүйсэдхэдэг байха юм. Жэшээлхэдэ, залуу композиторай «Эхэ орон тухай дууе» ансамблиин хоор угаа гоёор аялгалдаг. Ч. Павлов профессиональна мэргэжэл һайнтай юм, тиимэһээ тэрэ гармоническа болон фактурна арга боломжонуудые эрхимээр хэрэглэжэ, зохёоһон дуунуудайнгаа аялгые бэлигтэй, бэрхээр ухамайлна.

Энэ статья соо композитор-мелодистнууд тухай, тайлбарилан хэлэхэдэ, зохёоһон аялгануудаа ондоо хүнүүдтэ заһабарилуулан бэшүүлдэг зон тухай илангаяа тэмдэглэмээр. Иимэ аргаар бии болодог зохёолнуудай зариманиинь яһалэ һайн байдаг (Б. Балдаковой «Һанана гүш», «Баргажан», «Инаглан байна» гэхэ мэтэ дуунууд, Л. Карповай болон бусадай зохёолнууд).

Республика дотор, илангаяа Улан-Удэдэ ганса бурят бэшэ, мүн ородшье хүгжэм зохёодог эхилжэ ябаһан композиторнууд бии. А. Поповой «Бэсаганай нюуса», «Дурлаһан һара», «Минии город», В. Хижняковой «Һүгэдэнэм шамда, Росси» гэһэн дуунууд, И. Ициксоной фортепианна пьесэнүүд болон этюдүүд, М. Дорофеевэй зохёолнууд нилээд һайшаалтай.

Хүгжэм зохёожо эхилһэн оюутанай тоодо Д. Жалсараев, С. Улаханов, Ю. Эрдынеев, Р. Цыбиков гэгшэд батаар оролсожо ябаһан түүхэтэй. Эдэ нүхэд профессиональна мэргэжэлээ улам хурсадхан дээшэлүүлхэ зэргэтэй. Р. Цыбиковэй «Коммунис баатар ахаймнай» гэжэ дуун аялгынгаа талаар яһала шэнэ, яһала һайхан байха юм.

Зүгөөр залуу композиторнуудай һалбаржа байһан творчество ехэхэн дутуу дундатай байна. Тэдэнэр гансал дуунуудые зохёодог заншалтай. Хүгжэмэй творчествода дуунуудай үүргэ ехэтэй байбашье, хүгжэм зохёолгын али бүхы жанрнуудта оюун бэлигээ туршаха шухала. Вокальна, инструментальна (угайдхадаа рояль, баян дээрэшье наадаха) хүгжэм, хатарай зохёолнуудые бэшэхэ, арадай дуунуудые суглуулха ажалда залуу композиторнуудай эдэбхитэйгээр хабаадабал һайн байгаа.

Дуу зохёолгоор амжалтатайшье ажаллагша зарим залуу композиторнууд али нэгэн ушарта зүб харгыһаа далдирна. Жэшээлхэдэ, Б. Балдаковой олонхи дуунууд аялгын талаар һонирхолтой байбашье, гунигтай, дан нялуун дээрэһээ удхаар бирагүй болошодог.

Иимэ гэмшэлтэ ушарнууд, эбсэшэгүй дутуу дунданууд хаанаһаа эхитэйб гэхэдэ иимэ байна. Бурядай композиторнуудай союз болон республикын арадай творчествын байшан хүгжэм зохёодог залуу эдэбхитэ нүхэдтэ туһаламжа үзүүлхые оролдоногүй, тэдэнэй зохёолнуудаар һонирхожо, ямар нэгэн ашатай заабари үгэнэгүй. Манайда эхилэн зохёогшо композиторнуудай семинар үнгэргэгдэнэгүй. Арадай творчествын байшан залуу композиторнуудтай шухала хүдэлмэри ябуулдаггүй шахуу.

Ирагуу хүгжэмэй аялгаар сэдьхэл зүрхөө хүлгэһэн эршэ түгэс залуушуулһаа профессиональна композиторнуудые хүмүүжүүлхэ гээшэ шухалын шухала зорилго болоно.

В. Маймескул,
БурАССР-эй искусствын габьяата ажал-ябуулагша.

БУРЯТ ҮГЭЭ ТОН ЗҮБӨӨР ҮГҮҮЛХЭ

Театрнуудай репертуар мүнөө сагай үнэн бодото ажабайдал харуулһан үндэр шанартай зүжэгүүдээр баяжаха зэргэтэй. Артистнууд өөһэдынгөө профессиональна мэргэжэл дээшэлүүлжэ, дуулаха, наадаха оюун бэлигээ улам хурса болгожо, арад зоноо арюун һайхан ажалай амжалтада зоригжуулха уялгатай. Илангаяа манай бурят артистнууд уран шадабаряа һайжаруулжа, дуулаха, наадахадаа үндэһэн хэлэнэйнгээ баялигые зүбөөр хэрэглэжэ, даажа абаһан дуугаа гү, али зүжэгэй ямар нэгэн образые жэнхэни буряадаар гүйсэдхэхэ ёһотой.

Хэлые буртаг үгэнүүдһээ сэбэрлэн арюудхахын түлөө А. М. Горький айхабтар шангаар тэмсэдэг байһан юм. Ородой агууехэ уран зохёолшо хэлые ариг сэбэрээр хэрэглэхэ тухай иигэжэ тэмдэглээ бэлэй: «Үгын сэбэрэй түлөө, удхаараа зүб, хурса байхын түлөө тэмсэл хадаа культурын зэбсэгэй түлөө тэмсэл мүн. Тиин энэ зэбсэгэй хурса байха бүри, тэрэнэй зүбөөр шэглүүлэгдэһэн байха бүри илалта түйлагдасатай байдаг. Гэхэтэй хамта, манай артистнууд олон ушарта дуу дуулахадаа, ойлгосогүйгөөр, үгэеэ буруу хэлэжэ дууладаг. Тэдэнэй түрэлхи үндэһэн хэлэндээ хайша хэрэгээр хандадаг байһаниинь тон гэмшэлтэй гээшэ. Уран зохёолой номуудые уншадаггүй, бурядаар һайнаар хэлэхээ оролдодоггүй, репертуараа баяжуулдаггүй, дуулаһан лэ дуунуудаа хангюурдажа байдаг дуушад үсөөн бэшэ. Тэдэнэй үгэеэ буруу хэлэжэ дууладаг ушарһаа дуунай удха ойлгосогүй болошодог. Шагнахада, шэхэндэ айхабтар хажар, зохидгүй байдаг. Түрэл хэлээ буруу хэрэглэхэдээ, манай зарим артистнууд ямар алдуу гарганаб гэжэ хараад үзэе. Тэдэ ехэнхидээ бурят хэлэнэй абянуудые дуулаха үедөө тэдэнээ буруугаар гаргадаг. Жэшээнүүдээр тэмдэглэе:

1) Түргэн аялган «ү»-е түргэн аялган «ө»-гөөр һэлгэн дуулахада зохистой. («Үндэр» гэжэ үгые удаанаар татан, «үүндээр» гэнгүй, «өндөөр» гэһэн дээрэ (хадын үүндээр модонло — хадын өндөөр модондо).

2) Үгын дундахи ба һүүлшын «и» аялганиие «е» аялгаар һэлгэхэдэ болохо (эдир наһанайм — эдер наһанайм, сэнгэлиг — сэнгэлег, сэсэрлиг — сэсэрлег).

3) Эрэ аялганай урдахи «Г» хашалган бурят хэлэндэ ородой «гэ» хашалганһаа ондоогоор, түбэнги хоолойн газарта хэрэглэгдэхэ ёһотой. (Гараа — гора).

4) Бурядай «ай» дифтонгые ородой «ай» дифтонгтой адляар хэрэглэхэ буруу.

5) Тангалайн «Н» хашалганиие хэлэнэй үзүүрэй «Н» хашалганаар һэлгэжэ дуулахада бурят үгэ векрод түхэлтэй болошодог.

6) Зарим дуушад бурят дуунай нугалбари, уянга гаргажа шададаггүй, ушар иимэһээ дуулаһан дуунуудынь бурят хүндэ ойлгогдосогүй болодог.

7) Уран зохёолшод зарим дуунууд соо түргэн болон удаан аялгануудые буруугаар хэрэглэдэг. (Ула-Уула).

8) Али нэгэн ушарта «байна» гэжэ үгые «байн» гээд дуулахада зохистой. «Байнаа» гэхэдэ угаа таагүй.

Саашань, ямар дуушадай хайшан гэжэ дууладаг байһаниие шэнжэлэн харая.

Б. М. Балдаков Б. Ямпиловай «Хүлеэлгэ» гэжэ дууе оройдоо ойлгогдосогүйгөөр дууладаг. Д. Яхунаевай «Партиин һургаалаар» гэһэн дууе дуулахада, «һур» гээшые «һүр» гээд, «гаа» гээшые ородой «Г» абяан болгожорхино.

Д. Аюшеевэй «Анда нүхэд» гэжэ оперын Номиной арие Н. Петрова гансашье үгэ хэлэнгүйгөөр аялгалан дуулажархидаг. Үгэ хэлэжэ дуулахадаашье, «Ойлгыш» гээшые «ойлгүйш», «дуулимхан» гээшые «уулимхан» гээд уянгатуулжархидаг байха юм. Имэрхүү дутагдалнуудые мүн К. Иванова нэгэтэ бэшэ гаргадаг.

Б. Ямпиловай «Шэнэ газар дээрэ» гэжэ дуунай «Хада майлын оройгоор» гэжэ мүрые артистка В. Матуева «Хада мээлын оройгоор» гэжэ дууладаг. Тэрэ ганса энэ бэшэ, мүн бусадшье олон дуунуудые дуулахадаа, бурят үгэнүүдые зүбөөр хэлэжэ шаданагүй. Хоца Намсараевай:

«Баянхан Хэжэнгээ
мартагшалгүйб,
Балшархан наһанайм нютаг
юм даа.
Бадмахан сэсэгээр
бадаранхай агша,
Барандаа суутай нютаг
юм даа»

гэжэ дууе:

«Баянхан Хэжынгээ
мартагшагэйб,
Балшархан наһаным нютаг
юм даа.
Бадмахан сэсэгээр бадаранхыгша» гэжэ дууладаг байһаниинь ехэл гэмшэлтэй байна даа. «Нүхэр» гээшые «Нүүхээр», «буляалдан» гээшые «буляалдаан», «Хонхохон» гээшые «Хонхэхэн» гэхэ мэтээр һарюу буруугаар дуулахада хэн ойлгохо гээшэб.

Радиогоор бурят дуунуудай концертын дамжуулагдахада, хүдөөгэй колхознигууд ойлгожо ядаад, «бурят юм гү, ород юм гү?» гэлсэдэг. Радиокомитедэй редакцида зарим артистнуудай юун гэжэ дууладагые ухамайлхые хүсэһэн тон гомдолтой бэшэгүүд ородог байха юм. Ушар иимэһээ манай бурят дуушад өөрынгөө мэргэжэлдэ шанга эрилтэ табижа, удха маяг түгэлдэр, уран бурят дуунуудаа арад зоной сэдьхэл зүрхэнэй хүлгэсэ дуулахые оролдохо ёһотой.

Һүүлэй үедэ зохёогдоһон дуунууд соо Б. Ямпиловай «Инагай дуун» (үгэнь Ч. Намжиловай) удха, маяг, аялгынгаа талаар онсо илгаржа, арад зоной дунда үргэнөөр дэлгэржэ эхилэнхэй. Яахадааб гэхэдэ, энэ дуунай аялга ёһото бурят шэнжэтэй. Иимэ уран дуунуудай бүри олон болоо һаа, манай радиокомитедэй редакци шагнагшадые хуушан бэшэ, шэнэ хүгжэмөөр баясуулха бэлэй.

Тус статья соо дурсагдаһан дутуу дундануудые усадхахын тула, манай дуушадай урда табигдаад байһан шухалын шухала зорилгонуудые хургаа даран тоолоё:

1) үндэһэн хэлэнэйнгээ грамматикые һайнаар шудалха;

2) жэнхэни бурят уран зохёолнуудые уншажа байха;

3) хэлээ тодо, хонгёо, уран хурса болгохын түлөө үдэр бүри шангаар уншалгын һорилго хэжэ байха;

4) ганса орфографиин дүримүүдые бэшэ, мүн баһа бурят хэлэнэй орфоэпи (үгүүлхэ дүрим), гээшые шадамараар ашаглан хэрэглэхэ;

5) бурят дуунай ёһотой уянгын нугалбари (нюанс) гээшые дуу дуулахадаа гаргажа шадаха ёһотой.

Дууша нүхэд, мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлжэ, түрэл бурят дуунуудаа зүбөөр, һайнаар, уран гоёор дууладаг болложо, үргэн ниитэ зониие шэнэ амжалтаар баясуулхые шармайя!

Ч. Генинов,
РСФСР-эй арадай артист.
Р. Цыбиков.

Соносхолой һүүлдэ ендэрһээ
Сеносоод байхадаа бурят дуу
Хүнүүд ехээр гайхашаба,
Хүл мүрөө табиишаба.
— Үгы, энэш хэйшаа юм.
Үгэнь ямар хажар юм?

—Хажар лэ даа хажар.
Хашартай хүндэ болошобо,
Ой, шэхэн, шэхэн,
Ойлгохоо болин дүлииршэбэ...

Ф. БАЛДАЕВАЙ зураг
Р. ХАЛЗАНОВАЙ шүлэг.

БУРЯТ ҮНЭН 3-дахи нюур

ҮДЭР ҮДЭРЭЙ ҺОНИН

ХОНИШОДТО ТУҺАЛНА

Майла нютагта Хэжэнгын совхозой 3-дахи отделениин ажахын тоосоондо ороһон хонишодой бригада байдаг. Энэ бригадые КПСС-эй гэшүүн нүхэр Гутаб Сампилов ударидана. Бригадын хонишодой ажахын тоосоондо ороһон сагһаа хойшо хүдэлхэнь тад ондоо болошонхой. Үнгэрэгшэ жэл хонин бүриһөө 3,9 кг. һайхан нооһо абаһан, мүнөө жэлдэ 4-һөө доошо бэшэ кг. нооһо хайшалха социалис уялга абаад, эршэмтэйгээр хүдэлнэд. Мүнөө үедэ бригадын хонидынь мянгаад толгой болонхой, тиихэдэ 720 эхэ хонидһоо иимэл тооной хурьга абаха уялгатай. Одоо 200 гаран хурьган абтаад байна.

Үнгэрэгшэ зунай сагһаа эхилээд Хориин аймагай финансова таһагай алба хаагшад энэ бригадые шефтээ абаһан юм. Тэрэ сагһаа хойшо бага бэшэ туһаламжа хүргэгдөө. Хуряалгын үедэ 4 һүри сабшажа табяа, намартаа—хонидой эдихэ үбһэ тэжээл газаань асаралсаа. Һаяхан райфоһоо 9 хүн Майлын бригадада ошожо, яһала туһаламжа хүргөө: үбһэ, зелёнко шэрээ, хонины хашаа сэбэрлээ, һүниин сагта шэнэ түл абалгада туһалха болон хонидые уһалха соолго соолоо, мүн ондоошье ажал хээ.

Тиихэтэй хамта энэ ажахын тоосоото бригадада хүдэлөөшэд Содном Дамбаев, Балжит Балбарова, Герман Толстов, Базар Бадмаев, Цыбик Доржиева гэгшэдэй эбтэй эмхитэйгээр ажалладагые тэмдэглэнгүй орхихо аргагүй. Энэ бригадынхид социалис уялгаяа дүүргэхэнь найдамтай.

Гэбэшье энэ бригада центрһээ таһархай газарта һуудаг, радио шагнахые хүсэбэшье арга боломжогүй, тэрэшэлэн хүдэлмэриин хубсаһаар хангагданагүй. Энэ дутагдалые усадхажа, хонишодой эрилтэнүүдые бүрин хангахаар совхозой дирекци болон парторганизаци оролдохо бэзэ гэжэ һанагдана.

Ц. Цыдыпов.

УЛАМ ШАНГАДАНА

Һүүлэй гурба-дүрбэн һарын туршада республикымнай полиграфическа промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй хоорондо КПСС-эй XXII съездын хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөн улам үргэдөө. Олон мэргэжэлтэд, хэдэ хэдэн бригаданууд коммунис ажалай хүндэтэ нэрэ зэргын түлөө тэмсэжэ эхилһэн байгаа. Энэ ехэ харюусалгатай хүдэлөөндэ эдэбхитэйгээр оролсоһон Кабанскын аймагай Бабушкин городой типографиин (директорынь нүхэр А. Ф. Скрылев) коллектив ажалай эмхидхэлые зүбөөр табижа, горьтой амжалта туйлаба. Эндэхид үнгэрһэн жэлэй дүрбэдэхи кварталайнгаа түсэб бүхы талаарнь үлүүлэн дүүргээ. Тодорхойлходо, валова продукци үйлэдбэрилхэ даабаринь 109,30 процент дүүргэгдэжэ, 1430 түхэриг олзо түсэбһөө гадуур оруулһан байна. Тиихэдэ ажалай бүтээсэ 129,6 процент хүргэгдөө. Ажал хүдэлмэри эрдэм һуралсал хоёроо адли тэгшээр ябуулжа байһан энэ коллективтэ Культурын министерство болон республикын соёл гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обкомой дамжуулгын Улаан гуг нэгэдэхи мүнгэн шантайгаар барюулагдаба.

Хоёрдохи һуури Галуута-Нуурай полиграфистнар эзэлһэн байна. Тэдэнэр гүрэнэй түсэб үлүүлэн дүүргэхэтээ хамта, мүн лэ 802 түхэриг олзо оруулһан байна.

Энэ үе соо Кабанскын, Баргажанай, Яруунын болон бусад аймагуудай типографиин хүдэлмэришэд һайн дүнгүүдтэй.

Мүрысөөндэ түрүүлэгшэд туйлаһан амжалтануудаа улам арьбадхахын тула СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтын үдэрэй хүндэлэлдэ мүрысөөнэй долгиие улам шангадхажа байнхай.

АМАРАЛТЫНГАА ҮЕДЭ

СЭЛГЕЭХЭН СЭЛЭНГЫН ДУУЛИМХАНДА

Хүхэ манан огторгойдо хүбэнэгтэн тооһорһон мүнгэн сагаан сэнхэг үглөөнэй улаан наранай туяада үнгын субадаар мүшэтэн һолонготоно. Агаар арюун, амисхал һайхан.

— Хэзээ хэзээнэйхиһээ тунгалаг, гоёхон лэ үглөөгүүр байна. Сэнгэхээр лэ үдэр болохонь ха, — гээд эдир залуушуул бэеэ зэһэн бэлдэжэ, Сэлэнгын татуур тээшэ шуумгай алхалалданад. Үдэ, Сэлэнгэ голнуудай уулзуурта тогтоогдоһон санын станци тэдэниие угтан, һорёоной хурдан «гүйгөөшэнүүдтэ» мордохуулан үдэшэнэ.

Хобхожоһон санын сарья харгыгаар урилдаа, мүрысөөнүүд болохо, харбаһан годлидол шуумайса гүйлдэн, шугы бургааһа, нуга тохой руу орожо, хараа далда ошонод. Тиигэжэ санашад хойно хойноһоо хэдэн арбаадаараа урилдаанда гарана.

Амаралтын тэрэ үглөөгүүр станцида гансахан эдир залуушуул бэшэ, үтэлжэ ябаһан үбгэд хүгшэдшье үзэгдэнэ. «Һураһан юумэ һураар татуулхагүй» гэһэндэл, санаар ябадагаа һанахадаа, тэдэнэр тэсэжэ ядан, тэндэ ошоно ха юм. Харан тэһээ врач Дудин, багша Захаров түрүүтэй хэдэн үбгэжөөл санашад залуушуултай ана мана урилдаана.

Үдын эдеэн багаар үнөөхи санашад сэн бун болошонхой, шашагар улаан шарайтай юумэд станцида ерэжэ, санаяа тушаанад.

Тэдэнтэй хамта гэр бүлэ—эсэгэ эхэ үхи хүбүүдээрээ Сэлэнгын арал дээрэ гаража, санаар ябан, бэе махабадайнгаа тамир бэхижүүлээшэд олон.

Харыт даа, хайшаахан һонин урилдаан бэ. Долоотойхон Таня дууһанайнь түрүүндэ шууюулаад, эгэшэ Ленадээ хүсэгдэнгүй энэ ябанал, харыта. Хойноһоонь мама папа хоёрынь махаржа тэдэниие хүсэбэл аа гү?!

Энэмнай Бурядай хүдөө ажахын институдай багша Анатолий Александрович Паршковой бүлэ. Врач мамань баһал санашан.

ХАНГАЙ ТАЙГЫН БАЯЛИГУУД ХАРУУЛАГДАНА

Бурят ороноймнай байгаали хэды ехэ баян бэ даа! Тэрэнэй үргэн дэлюун тала дайда, ой тайгаар ямар ан амитад үдэнэгүйб? Тэдэниие тоолохо, нэрлэхэ болоо һаа барагдашагүй.

Улан-Удэ хотодохи Хангаловай нэрэмжэтэ хизаар ороноо шэнжэлэлгын республиканска музейн байгаалиин таһаг ургамалай болон амитадай аймагуудтай, мүн байгаалиин бусад баялиг — малтамал үнэтэ зүйлнүүдтэй харагшадые танилсуулна.

Энэ таһагта буга, хандагайн, бодон гахайн, булга, хэрмэнэй, зэрлиг ямаанай, оро, хабаргын, шоно, үнэгэнэй, янза бүриин шубуудай, хаб болон бусад загаһанай, бэшэ бусад амитадай мануули амиды амитад шэнгеэр харуулагдана.

Музейдэ амаралтын үдэр илангаяа хүн зон олон. Музейн экскурсовод Полина Алексеевна Иванова харагшадые тураг томо бодо ангуудтай танилсуулжа байна.

Музейн энэ таһагта үнгэрһэн жэлэй долоон һара соо хамта 10550 гаран хүн орожо хараһан байха юм. Тэдэнэй тоодо Румыниин, Венгриин, Болгариин арадай демократиин оронуудһаа, мүн тэрэшэлэн Монголой Арадай Республикаһаа ерэһэн аяншалагшад эндэ орожо хараа, ехээр һайхашаагаа. Москвагай аяншалагшад, хүршэ областьнуудһаа ерэһэн айлшад музейе олоороо харанад.

Н. Алдаров.
С. Балдуевай фото.

Орденто заводойхид эрхимлээ

Үбэлэй үедэ волейбол наадалгаар городой түрүү һуури эзэлхын түлөө эхилһэн мүрысөөн дүүрэбэ. Һүүлшын үдэр паровозо-вагонно заводой, «Байкал» бүлгэмэй эрэшүүлэй команданууд наадажа, түрүү һууриияа буляалдаа.

Нааданай түрүүшын хахадта эмхитэй һайнаар добтолһон «Байкал» команда аяар 5 хүрэтэр тоогоо нээбэшье, саашадаа бираагүйень халагламаар. «Локомотивай» волейболистнууд мүрысөөнэйнгөө тактика һэлгэн, нүхэдэйнгөө һула газарыень онобшотойгоор хэрэглэжэ, тоогоо 16:14 болгоод, амарһан байна. Хэдэн минута амарһанай удаа дахин тулалдаан эхилээд, ПВЗ-гэй солбон бэрхэ хүбүүд наадаяа улам һайнаар үргэлжэлүүлжэ, дамжуулгын кубогто хүртэһэн байна.

А. Шадрин.

Москвагай түлөөлэгшые буляад...

ЧЕЛЯБИНСК. Эндэ «Буревестник» бүлгэмэй шатаршадай дунда хахад финальна мүрысөөн эхилээ. Тэрээндэ хабаадагшадай дунда мэдээжэ, бэрхэ бэрхэ шатаршад олон. Тэдэмнай хэд бэ гэхэдэ, СССР-эй спортын мастер Новопашин, мастерай 8 кандидадууд, нэгэдэхи разрядтай 10-аад шатаршад болоно. Эхэнэр шатаршадай дунда шатараар СССР-эй түрүү һуури буляалдалсаһан Чудова (Москва), СССР, РСФСР-эй мүрысөөнүүдтэ хабаадалсадаг Новосибирскын — Сироткина, Челябинск городой эрхим шатаршадай нэгэн Казьмина болон бусад бии. Шанга тулалдаанда хабаадалсагшад бултадаал область, хизаар, республика дотороо үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ шалгаржа, чемпион болоһон намтартай. Энэ уулзалгада хабаадалсахаар манай республикын шатаршад Л. Гармаева, А. Самарин гэгшэд ошонхой.

Мүрысөөнэй түрүүшын үдэр республикын чемпион Гармаева Москвагай түлөөлэгшэ Шумилинае шүүһэн байна. Красноярскын Дайлидовтай наадаһан Самарин партияа хойшолуулаа. Эндэ Томскын политехническэ институтда һуралсажа ябаһан Люба Игумнова наадалсана. Тэрэ түрүүшын үдэр Кемеровскэ областиин Сорокинае шүүгээ.

Нааданай хоёрдохи үдэр Свердловскын шатаршан Грохотовтой тулалдаһан Самарин шадамар бэрхээр наадаяа эмхидхэжэ, түрүүшын очко бэшүүлээ.

Мүн Гармаевашье энэ үдэр һайнаар наадаа. Уфа городой шатаршан Илюшинае тэрэ шүүһэн байна. Шатаршан Игумнова Ивановска областиин Абалмасовада шүүгдэшоо.

Хоёр уулзалгын удаа Гармаева хоёр очкотой болонхой.

Л. Елизаветина.

Саһан үлэрһэн

Гидрометбюрогой мэдээсэһэнэй ёһоор, мүнөөдэр республика доторнай үүлэтэйшэг байха, хойто аймагуудта бага зэргэ саһан орохо. Баруун зүгһөө һулаханаар һалхилха. Улан-Удэ городто үглөөгүүр 26—28, үдэртөө 15—17 градус хүйтэн болохоор багсаагдана.

Февралиин 4—5-най үдэрнүүдтэ республика дотор бата зэргэ үүлэтэй байха, саһан орохогүй. Баруун зүгһөө һулаханаар һалхилха. Һүниндөө 25—30, үдэртөө 12—17 градус хүйтэн байхаар хүлеэгдэнэ.

Февраль—үбэлэй һүүл

Энэ һара соо газар нютагуудта үүлэ багатай хүйтэншье һаа, сэлмэг үдэрнүүд болодог. Һарын хорёодоор үдэрэй утань аяар 10 час шахуу болоһон байха. Февральда январьһаа 2—6 градус дулаан байдаг. Тиимэһээл энэ үедэ хабарай шэнжэ үзэгдэжэ захалдаг.

Республика дотор дунда зэргээр үдэртөө 19—23 градус хүйтэн болодог байна. Тиихэдээ Байгал далайн эрьедэ дулаан байдаг. Эндэ үдэртөө 16—19 градус хүйтэн болодог. Игаабаритай үдэрнүүдтэ шубуу шонхор һэргэжэ, хонгёо һайхан аялгаяа зэдэлүүлжэ, тала дайдаяа шэмэглэдэг юм. Дулаан үдэрнүүдэй захаламсаар гулабхаанууд һэргэжэ, өөһэдынгөө байра байдалые бэлэдхэжэ эхилдэг. Эдэнэрнай февралиин хоёрдохи хахадһаа үндэгэлжэ захална. Ой тайгада хатанаа бэдэрһэн шара шубуун муухайтаар бархирдаг. Хада майлын үбэртэ шубуу шонхор, ан гүрөөл, адууһа мал олоороо гаража, игаабарита үдэрнүүдые һамбаашалдаг. Мүн энэ һарада шонын ороон эхилжэ, мяхаша арьяатад һүрэг һүрэгөөрөө тала дайдаар зайрантадаг юм. Тиихэдэ һүүлшын үдэрнүүдтэ үнэгэнэй «хурим түрэ» захалдаг. Энээнһээ гадна, эшээн соогоо бааб гай түрэдэг, хаб загаһан Байгал далайн мүльһэнэй хүнхидэ уурхай түхеэржэ, гүлгэдөө тэнжээдэг.

Нарата дулаан үдэрнүүдэй олон болоходо эгээн түрүүлэн хада майлын саһан, харгын гол харлажа эхилдэг. Заримдаа ехэ дулаан үдэрнүүдэй үзэгдэхэдэ 1—7 градус хүрэтэр дулаараад абадаг. Февраль һарада иигэжэ дулаараа һаа, эртын хабар эхилжэ, март, апрель һаранuудта бүришье зохид дулаан болодог. Тааруу һайн, дулаан үдэрнүүдэй хажуугаар, баһа һалхилха гэжэ байдаг. Тиимэ үдэрнүүд үсөөншье һаа, үбһэ хулһаар дутамаг ажахынуудай һүрэг мал дааража, хүшэр хүндэ байдалда ородог ааб даа.

Республикын колхоз, совхозуудаар хабарай тарилгада бэлэдхэл түлэг дундаа эхилжэ, машина, техникэ заһабарилха хүдэлмэри дүүрэнтэдэг. Мүнөө илангаяа хүлгөө шууятай үдэрнүүд захаланхай. Ушарынь ниитын һүрэг малай түл абалга хаа хаанагүй эхилээ бшуу.

Саһа багатай газар нютагуудта үхэр мал тала дайдаар бэлшэжэ сэнгэдэг. Байгал далай дээрэ энэ үедэ загаһа барилгын халуун хаһа үргэлжэлүүлэгдэһээр.

И. Котов.

Ой соо...
И. ДЕНИСОВЭЙ фотоэтюд.

Хилын саанаһ

Ю. А. Гагарин ДРВ-гэй Ажалай Герой болобо

ХАНОЙ, февралиин 1. (ТАСС). Вьетнамай Демократическа Республикын Национальна суглаанай саг үргэлжын комитет ДРВ-гэй Министрнүүдэй Соведэй дурадхалаар Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай эрхэтэн, дэлхэй дээрэхи түрүүшын космонавт Ю. А. Гагаринда ДРВ-гэй Ажалай Геройн нэрэ зэргэ олгобо. ДРВ-дэ һаяхан аяншалха үедэнь Г. С. Титовто мүн лэ энэ хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдоһон байгаа.

„Социалис Куба илана, илахашье!"

ГАВАНА, февралиин 1. ТАСС-эй корреспондент Н. Чигирь иигэжэ дамжуулна:

«Манай революциие юуншье һаатуулжа шадахагүй!», «ОАГ-тэй, ОАГ-гүйшье һаа, бидэнэр тулалдаанда илажа гарахабди!», «Социалис Куба илана, илахашье!», «Кубада эсэргүү империалис үгэсөөнүүд заабол буруу һүрэхэ!» гэһэн уряатайгаар Кубын ниислэл—Гаванада, ороной бусад городуудта январиин 31-дэ олон зоной хабаадалгатай митингнүүд болон демонстрацинууд хэгдэжэ, үнэн зүб хэрэгэйнгээ илан мандаха байһанда Кубын арадай хэлбэришэгүйгөөр этигэдэг байһые элирхэйлэн харуулаа. ОАГ-та хабаададаг оронуудай гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй Пунта—дель-Эстедэхи зүблөөн дээрэ Америкын империалистнуудай, тэдэнэй туһамаршадай Кубада эсэргүү муухай ааша гаргаһанда эсэргүү буруушаалга мэдүүлхын тулада Кубын хэдэн зуу мянган ажалшад профсоюзна революционно центрынгээ уряагаар үйлсэнүүдтэ гараа.

Ороной бүхы нютагуудта мүн лэ иимэ митингнүүд болон демонстрацинууд болоһон байна.

Советскэ космонавт ОА[...] дээдэ зэргын орденоор шаг[...]

КАИР, февралиин 1. (ТАСС). Советскэ космонавт Ю. А. Гагаринииe республикын «Ожерелье Нила» гэжэ дээдэ зэргын орденоор ОАР-эй президент Гамаль Абдель Насер үсэгэлдэр шагнаа.

Советскэ космонавтын хүндэлэлдэ зорюулан президентын эмхидхэһэн обедэй болохын урда тээ космонавтда шагнал барюулагдаһан байна.

Ю. А. Гагаринда шагнал барюулхадаа, президент Насер иигэжэ мэдүүлээ: «танай ниидэлгын хойноһоо ОАР-эй бүхы арад анхаралтайгаар ажаглан харадаг байгаа, мүнөө таниие хани халуунаар угтажа байхадаа, манай арад совет арадта хани ёһоной мэдэрэлтэйгээр хандадаг байһанаа элирхэйлэн мэдүүлнэ.

ОАР-эй болон Советскэ Союзай арадуудай хоорондохи хани барисаае, эб найрамдалай болон бүхы хүн түрэлтэнэй дэбжэлтын хэрэгтэ танай оруулһан угаа ехэ туһа нэмэрииe үндэрөөр с[...] найнгаа тэмдэг [...] республикын «О[...] ла» гэжэ дээдэ [...] ноор ОАР-эй ара[...] шагнанаб».

Дээдэ хайрын[...] та тэрэниие хан[...] угтаһанайнь түл[...] гарин президен[...] баясхалан хүргө[...] нал хадаа совет[...] лон техникын ту[...] замбуулинай дай[...] шын ниидэлгэ х[...] һон тэдэ бүхы [...] дые мэдэрһэн у[...] жэ тоолохыемни[...]

Энэ шагнал х[...] Союзай арадта О[...] талархадаг бай[...] гэжэ тоолохыемн[...] гэжэ тэрэ хэлээ.

Ю. А. Гагарин[...] рюулгын үедэ О[...] президентнүүд, СССР-һээ ОАР-[...] шэн сайд В. Я. [...] саа.

„ЗАМБУУЛИНАЙ ДАЙДА АМГАЛАН ЗО[...] ХЭРЭГЛЭГДЭХЭ ЁҺОТОЙ" ГЭЖЭ ЮРИЙ ГАГА[...]

КАИР, февралиин 1. (ТАСС). Ю. А. Гагарин ОАР-та дүрбэдэхи үдэрөө аяншалжа байна. Орон дотор советскэ космонавтын аяншалга тухай, үзэсхэлэн һайхан газарнуудта тэрэнэй хүрэһэн, арадтай уулзалгануудые хэһэн тухай Каирай хэблэл дэлгэрэнгыгээр бэшэнэ. Газетэ, журналнуудта Ю. А. Гагаринай фотозурагууд, фоторепортажнууд толилогдоно.

Ю. А. Гагаринай хөөрөөе «Аль Ахбар» газетэ толилоо. Замбуулинай дайда руу ниидэлгэ тухай, космонавтикын саашанхи хүгжэлтэ тухай советскэ космонавт хөөрэжэ үгөө.

Тусхайлбал, Ю. А. Гагарин иигэжэ мэдүүлээ. Замбуулинай дайдые шэнжэл[...] рэгтэ ОАР, дэлх[...] нууд саашадаа [...] һа нэмэри ору[...] һанаха байнаб[...] Штадууд хүнии[...] замбуулинай о[...] тойрон дабшаха[...] һаар байтараа г[...] ха. «Тэдэнэй ам[...] нэр һайшаахабд[...] буулинай дайд[...] мэдэхэ талаар т[...] ябахые бидэнэр [...] мэлзэдэг байнаб[...] монавт нэмээжэ[...] линай дайда сэ[...] до бэшэ, харин [...] рилгодо хэрэглэ[...] гэжэ Ю. А. Гага[...] мэдүүлээ.

Научно-техническэ, соёл культурын харилсаан тухай советско-американска хэлсээн

ВАШИНГТОН, февралиин 1. (ТАСС). 1962—1963 онуудта СССР США хоёрой хоорондо научно-техническэ, культурна харилсаа байгуулха тухай советско-американска хэлсээн Советскэ Союзай болон Америкын Холбоото Штадуудай правительство н у у д а й үгэеэ ойлгосоһоной ёһоор январиин 31-дэ Вашингтондо эхилһэн байна.

Гадаадын оронуудтай соёл культурын холбоо барисаа байгуулха талаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо С. К. Романовский советскэ делегациие толгойлно. Гүрэнэй секретариин тусхай туһалагша Чарльз Болен Америкын делегациие толгойлно. Энэ хэлсээндэ хабаадагшадай түрүүшын уулзалгын дүүрэһэнэй һүүлээр толилогдоһон мэдээсэл соо иигэжэ хэлэгдэнэ:

«Наука, техникын, гэгээрэлэй болон соёл культурын талаар харилсаа байгуулха тухай СССР США хоёрой хоорондо 1959 оной ноябриин 21-дэ баталагдаһан гурбан жэлэй хэлсээнэй дүүргэгдэһэндэ һаналаа хананги байһанаа хоёр тала элирхэйлэн мэдүүлээ. Энэ хэлсээн хадаа совет болон американ арадуудай хоорондо үгэеэ ойлголсолгые һайжаруулха хэрэгтэ туһа нэмэри болоһон, али али талын соёл культуратай болон туйлалтануудтай танилсалгада туһалһан байна. Тиигээд харилсаагаа саашадань хүгжөөхэ программые делегацинууд зүбшэн хэлсэжэ ороо».

КПСС-эй XX[...] материалну[...] хэлэн дээрэ [...]

ТОКИО, ф[...] (ТАСС). КПСС-[...] дын материалну[...] бари япон хэлэ[...] хэблэн гаргагд[...] луулбариие «С[...] панся» гэжэ хэб[...] ражтайгаар бар[...]

Сайгоной[...]

ХАНОЙ, феврал[...] Урда Вьетнама[...] «Сүлөөрэлгэ» г[...] мэдээсэһэнэй ёһо[...] сад соо газар [...] түрмые Сайгоной[...] лэн олоһон байна.

Агентствын мэд[...] Нго Динь Дьемэй[...] агентнууд энэ ту[...] олон зуун патрио[...] туляаһан, буудаж[...] юм.

Президент Кеннеди пресс-конференци хэбэ

ВАШИНГТОН, февралиин 1. (ТАСС). США-гэй президент Дж. Кеннеди үсэгэлдэр эндэ пресс-конференци хээ. Пресс-конференциин нилээд ехэ хубинь США-гэй дотоодын асуудалнуудта зорюулагдаһан байна. Советско-американска харилсаанай хүгжэлтэ, Америкын гүрэнүүдэй организацида хабаададаг оронуудай гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй Пунта-дель-Эстедэхи зүблөөнэй үрэ дүн тухай пресс-конференциин үедэ США-гэй президент дурдаһан байна.

США-да ерээд байһан «Известия» газетын главна редактор А. И. Аджубейтэй пресс-конференциин эхиндэ президент Кеннеди сугларагшадые танилсуулаа.

А. И. Аджубей П. Сэлинджер хоёрой уулзалганууд ехэ туһатай байгаа гэжэ президент заагаа.

Ямаршье мэдээсэлнүүдые абалсалга, һанамжануудаа мэдэлсэлгэ, Советскэ Союз Холбоото Штадууд хоёрой хоорондохи ямаршье харилсаан туһатай байха гэжэ найдажа байһанаа Кеннеди элирхэйлэн мэдүүлээ. Иимэ харилсаануудай һайжарха тудам, оршон байдалые шахардуу болгодог, эб найрамдалда аюул тохёолдуулдаг асуудалнууд һуларха гэжэ найдажа байһанаа тэрэ элирхэйлээ.

Советскэ Союзда тэрэнэй аяншалха арга боломжо тухай асуудалда харюусахадаа, энэ аяншалга американо-советскэ харилсаандахи шахардуу шанга байдалай һуларалгаһаа дулдыдаха байна гэжэ Дж. Кеннеди хэлээ. Советско-американска харилсаанай горьтойгоор һайжараагүй сагта иимэ аяншалгаһаа туһа болохогүй гэжэ тэрэ һанамжалдаг байна.

Америкын гүрэнүүдэй организацида хабаададаг оронуудай гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй январиин 31-дэ дүүрэһэн Пунта-дель-Эстедэхи зүблөөнэй үрэ дүнгөөр һаналаа хананги байһанаа США-гэй президент элирхэйлэн мэдүүлээ.

Хуули [...] шиидх[...]

МЕХИКО, ф[...] (ТАСС). ОАГ-гэ[...] нуудай гадаады[...] министрнүүдэй [...] Эстедэхи зүблөө[...] хэгдэһэн мэдүүл[...] гадаадын хэрэг[...] стерство толило[...] лөөндэ эльгээһэ[...] эй органуудһаа [...] тухай хуули бус[...] ри зүблөөн гар[...] мэдүүлгэ соонь [...]

ОАГ-эй гэшүү[...] оронииe ОАГ-эй [...] гаагүй сагтаа [...] гаргаха гээшэ ю[...] лаар ямаршье [...] тагүй гэжэ мэдү[...] дана.

Алжирта тонуул дээрмэ хэгдэнэ

ПАРИЖ, февралиин 1. (ТАСС). Һүүлэй үдэрнүүдтэ Алжирта зэбсэгтэ тонуул дээрмэ 14 дахин хэгдэһэн байна. Франс Пресс агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, «нюуса зэбсэгтэ организациин кассада мүнгэ оруулдаг бандидууд энэ дээрмэ хэжэ болоо ха».

Гансахан үсэгэлдэрэй турша соо Алжирай ниислэлэй 5 банк тоногдоо. 614 мянган шэнэ франк хулгайлагдаһан байна.

Редактор
Ц. Ц.[...]

Манай адрес, телефо[...]

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Улан-Удэ, ул Лени[...]
ФОНЫ РЕДАКЦИИ: редактора — 46-32, зам. [...] 32-74, ответ. секретаря — 27-37, отделов: парти[...] пропаганды — 24-74, сельского хозяйства и сове[...] тельства — 47-59, промышленности и транспорта, [...] —35-14, культуры — 34-05, писем и рабселькор[...] отдел переводов и корректорская — 35-95. бу[...] 37-32. Для междугородных переговоров — 16.

Гор. Улан-Удэ, типография Министерства культу[...] АССР.

Н00589. Зак[...]